

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra žurnalistiky

**Mediální ohlas románů Petry Soukupové
Zmizet a Pod sněhem**

Bakalářská práce

Autor práce: Adéla Očenášková

Studijní program: Žurnalistika

Vedoucí práce: PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 9. 5. 2018

Adéla Očenášková

Bibliografický záznam

OČENÁŠKOVÁ, Adéla. *Mediální ohlas románů Petry Soukupové Zmizet a Pod sněhem*. Praha, 2018. 52 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra žurnalistiky. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jana Čeňková, Ph.D.

Rozsah práce: 116 492

Anotace

Tato bakalářská práce si klade za cíl analyzovat kritickou reflexi literární tvorby spisovatelky Petry Soukupové, která patří k nejvýraznějším autorkám současné české prózy. Předmětem zkoumání budou konkrétně dvě díla, a sice soubor tří rozsáhlých povídek *Zmizet* z roku 2009 a román *Pod sněhem* z roku 2015. Teoretická část představuje tvorbu a život této spisovatelky. Jedna podkapitola se soustředí také na nakladatelství Host, k jehož stálému autorskému okruhu Soukupová patří. Dále se práce obsažně věnuje interpretaci obou knih. Teoretický segment obsahuje také kapitolu o literární kritice, zabývá se její definicí a historickým vývojem. Práce je metodologicky vedená jako literárně-kritická analýza. Praktická část analyzuje kritický ohlas na obě díla z různých druhů médií. Součástí rozboru jsou literární časopisy i jiná tištěná periodika, zpravodajské on-line deníky a audiovizuální veřejnoprávní média. Po vyhledání reflexí jsem k rozboru nakonec zvolila celkem patnáct textů a jeden pořad. Analyzované recenze a kritiky se vážou k období, kdy byly obě knihy vydány. V případě titulu *Zmizet* pochází některé články i z roku 2010, kdy dílo opět upoutalo pozornost médií v souvislosti s literární cenou Magnesia Litera. Součástí bakalářské práce je také rozhovor s Petrou Soukupovou.

Annotation

This bachelor thesis aims to analyze the critical reflection of literary work of Petra Soukupova, who belongs to the most significant authors of the contemporary Czech prose. The subject of this research will be based on two of her works, namely a collection of three long stories *Zmizet* from the year 2009 and a novel *Pod snehem* from the year 2015. Theoretical part introduces the work and life of this writer. One subchapter is focused on the publishing house *Host*, where Soukupova belongs to regularly published authors. The bachelor thesis also pays close attention to detailed interpretation of both of the book. The theoretical segment includes a chapter about literary criticism – it deals with its definition and historical development. In methodological terms, the work is conducted as a literary critical analysis. Practical part analyzes critical responses from different kinds of media. The analysis is comprised of literary magazines and other printed media, then of on-line news websites and audio-visual public media. After researching these sources, I decided to analyze a total of fifteen texts and one TV show. The analyzed

reviews and critics are coming from the time when these two books were published. In the case of the title *Zmizet*, some of the articles are from the year 2010 as well, when the work re-attracted the attention of media in connection to the literary award Magnesia Litera. The bachelor thesis also includes an interview with Petra Soukupova.

Klíčová slova

Petra Soukupová, literatura, spisovatel, médium, literární kritika, recenze

Keywords

Petra Soukupova, literature, writer, medium, literary criticism, review

Title/název práce

Mediální ohlas románů Petry Soukupové *Zmizet* a *Pod sněhem*

Media reception of novels *Zmizet* and *Pod sněhem* by Petra Soukupova

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé práce PhDr. Janě Čeňkové, Ph.D. za cenné rady, ochotu a čas, který mi věnovala. Děkuji také Petře Soukupové za poskytnutí rozhovoru, který obohatil výslednou podobu práce.

Obsah	
Úvod	2
1 Biografie a literární tvorba Petry Soukupové	4
1.1 Nakladatelství Host a kmenová autorka Petra Soukupová	6
2 Interpretace próz Petry Soukupové	8
2.1 Další specifika tvorby	13
2.2 Zmizet	15
2.3 Pod sněhem	19
3 Definice literární kritiky	22
3.1 Postavení významu v literatuře	23
3.2 Formování české literární kritiky	24
4 Literárně-kritická reflexe děl Zmizet a Pod sněhem	27
4.1 Analýza mediálních ohlasů na Zmizet	27
4.1.1 Před získáním Magnésie Litery	29
4.1.2 Po nominaci na Magnesii Literu a obdržení ceny	34
4.1.3 Závěrem	37
4.2 Analýza mediálních ohlasů na Pod sněhem	39
4.2.1 Mužské postavy	43
4.2.2 Závěrem	48
Závěr	50
Summary	52
Použitá literatura	54
Seznam příloh	60
Přílohy	61

Úvod

V roce 2007 se na knižním trhu objevila útlá novela *K moři*, pod kterou byla podepsaná tehdy sedmadvacetiletá, veřejnosti neznámá absolventka scenáristiky Petra Soukupová. Svým dílem vzbudila zájem kritiků i čtenářů, kteří s napětím čekali, s čím nadějná prozaička přijde příště. O dva roky později vydala titul *Zmizet*, který sklídl pochvalné reakce a stal se také Knihou roku prestižní literární ceny Magnesia Litera. Dnes už má Soukupová na kontě celkem sedm knih a etablovala se mezi úspěšné současné české spisovatelky, jejíž díla jsou často předmětem zájmu literárně-kritické obce. Také proto jsem si jako téma bakalářské práce zvolila *Mediální ohlas románů Petry Soukupové Zmizet a Pod sněhem*.

Téma jsem si vybrala i z několika prostých osobních důvodů. Současná literární scéna v České republice mě velmi zajímá, a právě Soukupová patří k mým oblíbeným autorům. Práci jsem se ale snažila vést tak, aby moje osobní dojmy do odborného textu nijak nezasahovaly. Zároveň jsem se také díky práci chtěla obohatit o znalosti literární kritiky a z pozice čtenáře podrobněji zjistit, jaké dojmy Soukupová u literárních odborníků vyvolává. Pro účely bakalářské práce jsem si vybrala dva tituly, abych nepřesáhla rozsah bakalářské práce, ale současně se mohla oběma titulům věnovat dostatečně obsírně.

Teoretická část práce nejprve v první kapitole přináší biografii Petry Soukupové s navazující podkapitolou, ve které je připomenut fakt, že Soukupová dnes patří k nejvýraznějším tvářím brněnského nakladatelství Host. Práce se tomu ale věnuje jen v takové míře, aby nedošlo k výraznému odbočení od hlavního tématu. Dále jsou detailně charakterizovány distinktivní rysy autorčiny tvorby, zmíněno je mimo jiné její nejasné žánrové zařazení. Poté následuje další kapitola s interpretacemi próz *Zmizet a Pod sněhem*.

Ve třetí kapitole se práce soustředí na definici literární kritiky včetně vysvětlení pojmu „význam“ v jedné z podkapitol. Neopomím zmínku o současném stavu české kritiky z důvodu, že se v praktické části věnuji literárně-kritickým reflexím z aktuální doby.

Praktická část se sestává z literárně-kritické analýzy, jejíž výsledek má přinést informace o mediálním obrazu tvorby této autorky v souladu s hlavním cílem bakalářské práce.

Spektrum médií, ze kterých analyzované texty pochází, je poměrně široké. Jsou zde zastoupeny jak literární, potažmo kulturní časopisy, tak i další tištěná periodika, dále

zpravodajské weby a ve dvou případech také Český rozhlas a Česká televize. Všechna média jsou před samotnou analýzou charakterizována. Jako zdroj pro vyhledávání článků posloužila mediální databáze Newton Media, v některých případech také fyzický Archiv Národní knihovny České republiky nebo internetové stránky daného média. Vybrané mediální ohlasy jsem následně podrobila analýze včetně jejich vzájemné komparace. V závěrech dvou analýz jsem shrnula klíčové poznatky a k recenzní odezvě jsem se také sama vyjádřila.

Během psaní práce došlo jen k mírnému odchýlení od tezí ve využití odborné literatury. Ve velké míře jsem pracovala s *Lexikonem teorie literatury a kultury*, byť jsem ho v tezích neuvedla do výčtu základní literatury. Domnívala jsem se, že tuto knihu budu požívat spíše marginálně. Nakonec jsem ji ale vzhledem k jejímu obsahu shledala jako velmi potřebnou a v seznamu literatury na konci práce ji uvádím mezi primární literaturou. V souvislosti s tím bych chtěla zmínit, že v práci nikde neodkazuji na titul *Metody výzkumu médií* od Tomáše Trampoty a Martiny Vojtěchovské, který jsem do tezí naopak zařadila. Nakonec jsem knihu neshledala užitečnou pro konkrétní účely této práce. Kniha se orientuje spíše na různé typy výzkumu médií, provádění výzkumů a jejich vyhodnocování. Dále pak v tezích ve vymezení zpracovaného materiálu píší, že se období analýzy bude zaměřovat na roky 2009 a 2015. Nakonec jsem (konkrétně třemi recenzemi) sledovala i rok 2010. V předpokládaném názvu práce je pak uvedeno, že je *Zmizet* román. Propříště by bylo možná přesnější napsat, že jde o soubor povídek, nicméně dle mého úsudku lze toto dílo považovat například i za románovou skladbu.

Součástí práce je také rozhovor se Soukupovou, který jsem vedla skrze e-mailovou korespondenci. Autorka mě o to požádala se slovy, že je pro ni psaná forma příjemnější než osobní setkání. Z mého pohledu to výsledné podobě rozhovoru neubližuje, se Soukupovou jsme si vyměnily několik e-mailů.

Rozhovor je k dispozici v příloze práce. V seznamu příloh dále figuruje portrét Petry Soukupové a obálky knih *Zmizet* a *Pod sněhem*.

1 Biografie a literární tvorba Petry Soukupové

Petra Soukupová je česká spisovatelka, dramaturgyně a scénáristka, která vstoupila do literárního prostředí v roce 2007. V médiích si rychle získala přívlastek „jedna z našich nejúspěšnějších současných spisovatelek“. Novináři či literární kritici její jméno často spojují právě s takovými superlativy: „Jedna z nejúspěšnějších současných českých spisovatelek Petra Soukupová vydala nový román *Marta v roce vetřelce*“¹, „To jsou emblematická témata jedné z nejvýraznějších českých spisovatelek současnosti.“², „Spisovatelka Petra Soukupová (*1982) patří mezi nejvýraznější české prozaičky poslední dekády“³.

Soukupová se narodila 25. července 1982 v České Lípě. Později se přestěhovala do Prahy, kde vystudovala Gymnázium Nad Alejí. Poté byla přijata na Masarykovu univerzitu v Brně (obory čeština a historie) a na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy (obor čeština a literatura), obou studií ale zanechala. V roce 2008 úspěšně absolvovala katedru scénáristiky a dramaturgie na Filmové a televizní fakultě Akademie múzických umění v Praze (FAMU).

Blízké okolí u ní pozorovalo spisovatelské vlohy, už když byla adolescent. Literatura a četba navíc pro Soukupovou vždy hodně znamenaly: „Ten čtenářský zážitek mi připadal nejlepší na světě. Tak jsem taky chtěla něco tak božího dělat,“ říká autorka k tomu, proč se také rozhodla psát.⁴

Soukupová je literárně činná od roku 2007, kdy debutovala novelou *K moři*.

---

¹ BEZR, Ondřej. Úspěšná spisovatelka Petra Soukupová vydala deník dospívající dívky. In: *idnes.cz* [online]. 9. 11. 2011 [cit. 2018-03-11].

Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/uspesna-spisovatelka-petra-soukupova-vydala-denik-dospivajici-divky-1k5-/literatura.aspx?c=A111109_085946_literatura_ob

² NAGY, Petr. Petra Soukupová s lehkostí zkoumá těžkosti rodinného života. In: *Aktuálně.cz* [online]. 26. 5. 2015 [cit. 2018-03-11].

Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-rodice-ani-sourozence-si-clovek-nevybira/r~0e42d5da038311e581bd0025900fea04/>

³ KOPÁČ, Radim. Dětský pohled je můj oblíbený, říká spisovatelka Petra Soukupová. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *Lidovky.cz* [online]. 12. 11. 2017 [cit. 2018-03-11].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/detsky-pohled-je-muj-oblibeny-rika-spisovatelka-petra-soukupova-pxb-/kultura.aspx?c=A171110_111244_ln_kultura_jto

⁴ BALAŠTÍK, Miroslav. *Literatura v čase lovců: rozhovory se spisovateli 1995–2015*. Brno: Host, 2015, s. 358

V následujících letech vydala další tituly, a sice povídkový triptych *Zmizet* (2009) a romány *Marta v roce vetřelce* (2011), *Pod sněhem* (2015) a *Nejlepší pro všechny* (2017)⁵. Patří také k autorům knih pro děti, mezi něž se zařadila prózami *Bertík a čmouchadlo* (2014) a *Kdo zabil Snižka* (2017)⁶. Druhá zmiňovaná kniha je koncipovaná jako detektivka pro děti a obsahuje intertextuální odkazy k románu *Nejlepší pro všechny*. Soukupová také spolu s několika dalšími českými spisovateli publikuje povídky v antologiích jihlavského nakladatelství Listen. Zde můžeme jmenovat povídky *Rizoto (Ženy vidí za roh, 2009)*, *Milánek (Ach, ty matky, 2011)* nebo *Závitky (Na večírku, 2015)*. Autorsky přispěla také do antologie *Praha Noir*, kterou v roce 2016 vydalo nakladatelství Paseka.

V současné době autorka žije a pracuje v Praze. Kromě psaní se věnuje scenáristice a dramaturgii. Od roku 2011 pracuje jako dramaturgyně televizního seriálu *Ulice*. Jako scenáristka participovala na dvou televizních situačních komediích *Comeback* a *Kosmo*. Dále je autorkou scénáře k připravovanému filmu režiséra Jakuba Šmída *Na krátko*, jehož předlohou je stejnojmenná povídka z knihy *Zmizet*. V současnosti pracuje na scénáři k chystanému snímku *Pod sněhem* režisérky Jitky Rudolfové. Už několik let také média informují o tom, že chce režisérka Karin Babinská zfilmovat *K moři*.

Soukupová je držitelkou také dvou významných literárních ocenění. V roce 2008 získala Cenu Jiřího Ortena za prózu *K moři* a v roce 2010 obdržela Magnesium Literu v kategorii Kniha roku za soubor tří povídek *Zmizet*⁷. Toto dílo získalo také nominaci na Cenu Josefa Škvoreckého. Knize *Bertík a čmouchadlo* se dostalo mezinárodního uznání. Dílo bylo v roce 2015 zařazeno do prestižního katalogu *White Ravens*, který v oblasti literatury pro děti a mládež každoročně sestavuje mezinárodní knihovna Die Internationale Jugendbibliothek se sídlem v Mnichově. Jde o seznam desítek knih, které si podle tvůrců katalogu zaslouží pozornost⁸. Dílo se objevilo také v českém katalogu *Nejlepší knihy dětem 2013/2014*⁹. I autoři této publikace si kladou za cíl sestavit výběr nejpozoruhodnějších knih pro děti (výhradně od českých tvůrců), které byly v určitém časovém období vydány.

---

⁵ Kniha získala nominaci na Magnesium Literu 2018 v kategorii Litera za prózu.

⁶ Kniha získala nominaci na Magnesium Literu 2018 v kategorii Litera za knihu pro děti a mládež.

⁷ Kniha mimo to získala nominaci v kategorii Litera za prózu.

⁸ Webové stránky knihovny: www.ijb.de/home.html

⁹ Webové stránky: www.nejlepsiknihydetem.cz

Některá díla Petry Soukupové pronikla i na knižní trhy v zahraničí. Nejvíce překladů vyšlo v polštině, a sice tituly *Zmizet (Zniknac, 2012)*, *Bertík a čmuchadlo (Bercik i niuniuch, 2015)* a *Pod sněhem (Pod śniegiem, 2016)*. Dále pak na Slovinsku vyšla novela *K moři (Morje, 2011)*, která je k dostání i v Bulharsku (*Na More, 2014*), Chorvatsku (*Na More, 2015*) a Bosně a Hercegovině (*Na More, 2015*). Tři povídky *Zmizet* byly přeloženy do italštiny (*Sparire, 2013*), bulharštiny (*Bez sleda, 2014*), maďarštiny (*Eltúnés, 2016*) a makedonštiny (*Isčeznuvanje, 2017*). Kniha pro děti *Bertík a čmuchadlo* vyšla také v Chorvatsku (*Bertík i njuškalo, 2017*).

1.1 Nakladatelství Host a kmenová autorka Petra Soukupová

Literární profil Petry Soukupové spoluutváří brněnské nakladatelství Host, které vydává veškerá její díla.

Portfolio tohoto nakladatelství se skládá primárně z české a překladové prózy, poezie, literární teorie a literatury naučné. V souvislosti s tím se orientuje i na široké spektrum literárních žánrů¹⁰. Na českém nakladatelském trhu má solidní postavení, které si formovalo od svého vzniku v 90. let minulého století.

Podle literárního kritika Karla Pioreckého se Host v letech 2000 až 2009 vypracoval mezi nejprogresivnější nakladatele, kteří publikují současnou českou beletrii. Ekonomickou stabilitu si zajistil tím, že začal vydávat populární detektivní romány od autorů ze zemí severní Evropy.¹¹

Nakladatelství Host založil chartista Dušan Skála v období rozmachu nakladatelského podnikání. Konjunktura v tomto oboru v tehdejší Československé socialistické republice propukla po pádu komunistického režimu v listopadu roku 1989. Jan Halada charakterizuje tuto porevoluční etapu jako erupci: „Spektrum nakladatelů

---

¹⁰ Pojem „žánr“ označuje specifické typy literárních textů definované pomocí nejrůznějších kritérií (např. tragédie, komedie, historické drama, krátká povídka, esej). *Lexikon teorie literatury a kultury* ale připomíná, že rozlišení a klasifikace literárních žánrů a druhů byla vždy předmětem diskusí. Lze rozlišit dvě názorové kategorie. První skupina popírá, že druhy a žánry mají určitý význam. Druhá skupina na významu trvá a uvažuje buď o systematickém nebo historickém pojmu druhu/žánru. NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 163, 770–771

¹¹ PIORECKÝ, Karel. Česká literární kultura 2001–2010. In: *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, s. 17

se závratným způsobem rozšiřuje a po tři roky narůstá o další nové příchozí, bobtná a navzájem se prolíná.“¹² Dušan Skála zakládal nakladatelství v době, kdy vedl také stejnojmenný časopis s dlouholetou tradicí *Host*¹³. Činnost v obou oblastech ukončil v roce 1994.

V roce 1996 nakladatelství znovuobnovili literární kritik a publicista Miroslav Balašík a básník Tomáš Reichel, kteří o rok dříve převzali i vedení časopisu *Host*.¹⁴ Od roku 2000 funguje nakladatelství jako společnost s ručením omezeným a v současné době ho vlastní Tomáš Reichel, Miroslav Balašík a básník Martin Stöhr.¹⁵ Ročně zde vyjde přes sto titulů. Například v roce 2016 se jednalo o 103 knih a v roce 2017 o 121 knih.¹⁶ Nakladatelství je zároveň spoluvydavatelem již zmiňovaného měsíčníku pro literaturu a čtenáře *Host*.

Z dalších úspěšných literátů, jejichž tituly vychází v tomto nakladatelství, lze jmenovat spisovatelky Radku Denemarkovou (např. román *Peníze od Hitlera*, 2006) nebo Kateřinu Tučkovou (např. román *Žitkovské bohyně*, 2012). Ze spisovatelů můžeme uvést Jana Balabána¹⁷ (např. sbírka povídek *Možná že odcházíme*, 2011) nebo Jiřího Hájička (např. novela *Selský baroko*, 2013). *Host* dává prostor začínajícím autorům, jako tomu bylo i v případě Petry Soukupové. Obdobně pomohlo na knižní trh například Vratislavu Maňákovi, když v roce 2011 vydalo jeho prvotinu, sbírku povídek *Šaty z igelitu*.

---

¹² HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství, 1949–2006*. Praha: Nakl. Libri, 2007, s. 12

¹³ Brněnský literární časopis *Host* vycházel již v letech 1921–1929. V letech 1954–1970 se obnovené periodikum jmenovalo *Host do domu*.

¹⁴ HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství, 1949–2006*. Praha: Nakl. Libri, 2007, s. 149

¹⁵ PIORECKÝ, Karel. Česká literární kultura 2001–2010. In: *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, s. 17

¹⁶ REICHEL, Tomáš. Bestsellery a výsledky za rok 2017. In: *Kavárna Host* [online]. 17. 1. 2018 [cit. 2018-02-14]. Dostupné z: <http://kavarna.hostbrno.cz/clanky/bestsellery-a-vysledky-za-rok-2017>

¹⁷ Český prozaik, publicista a překladatel Jan Balabán zemřel v roce 2010.

2 Interpretace próz Petry Soukupové

Tvorbu Petry Soukupové je v obecném základu možné charakterizovat pomocí literárních druhů a žánrů. Z hlediska druhů¹⁸ se Soukupová drží epiky neboli vyprávěcí literatury. Z hlediska žánrů dominuje hlavně román, novela a povídka. Podle *Lexikonu teorie literatury a kultury* ale není kategorie druhů a žánrů stoprocentně relevantní. Rozhodnout, zda určitý text náleží nebo nenáleží jistému druhu a žánru, lze pouze tehdy, pohlédneme-li na něho optikou druhového/žánrového povědomí jeho čtenářů. Toto povědomí je ale sumou nestabilních poznatků, které lze vzhledem k jejich narůstající složitosti velice těžko uchopit.¹⁹

Próza Soukupové je často označovaná jako ženská literatura. Označení „ženská literatura“ nicméně není jasně definovaný pojem. Například literární teoretička Klára Kudlová se zamýšlí nad tím, jestli k tomuto označení stačí pouhý fakt, že knihu napsala žena. Kudlová mimo jiné tvrdí: „Uvažovat tedy o tom, že se ženství či mužství spisovatele zřetelným a postižitelným způsobem projeví v textu, ať již v jeho stylu, uspořádání a výstavbě či v motivických a tematických vlastnostech, je záležitostí možnosti, nikoliv prokazatelnosti.“²⁰

Kudlová pak vyjmenovává základní rysy, které si ona s termínem „ženská literatura“, potažmo „ženský román“ spojuje: „Za jádro žánru označeného jako ženský román potom považují takovou podobu textů, v níž se na jednotlivých rovinách románové komunikace setkáváme s klíčovou rolí ženské řeči a ženského subjektu. Je to román, jehož implikovanou autorkou i klíčovou vypravěčkou je zřejmě žena a v němž jsou hlavní postavy i fokalizátoři ženského rodu.“²¹

O Soukupové můžeme dále hovořit jako o autorce literatury pro děti a mládež. Tato literatura, která je určována příjemcem zpravidla ve věku tří až šestnácti let, stojí jako jeden ze subsystémů literární slovesnosti v příznakovém protikladu vůči literatuře

---

¹⁸ Pojem „druh“ označuje tři tradiční oblasti literatury (lyriku, drama a vyprávěcí literaturu, která se dříve označovala jako epika). NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 163

¹⁹ Tamtéž, s. 164

²⁰ KUDLOVÁ, Klára. Ženský román po roce 1990. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. Facultas Philosophica, Moravica VI. [Praha, 13.–14.3. 2007], s. 241

²¹ Tamtéž, s. 242

pro dospělé²². Z autorčiny tvorby sem spadají knihy *Bertík a Čmuchadlo* a *Kdo zabil Snížka*. Jde o tzv. intencionální díla, které autoři záměrně píšou pro děti a mládež²³.

Literární teoretička Andrea Králíková se domnívá, že Soukupová inklinuje také k autorům tzv. young adult (YA) literatury, i přestože není přímo jejím modelovým příkladem. Podle Králíkové se spisovatelka dotýká YA literatury zejména románem *Marta v roce vetřelce*. Kniha je stylizována jako fiktivní deník devatenáctileté dívky Marty, která se musí popasovat s nově nabitou dospělostí, „vetřelcem“ v podobě nechtěného těhotenství i nešťastnou láskou.²⁴

YA literatura je podle Králíkové ještě nadřazená dívčímu románu, současně má ale do této kategorie přesah, stejně jako do kategorie literatury pro mládež: „Kategorie young adult není založena jen na existenci společných znaků textů, které by do ní mohly spadat, spíše je vymezením cílové skupiny, pro niž je primárně určena. Proto zahrnuje poměrně široký repertoár děl, vyznačujících se především hladkou čtivostí, výraznou příběhovostí, genderovým zakotvením nebo tím, že nabízejí čtenáři či čtenářce snadnou identifikaci s hrdinou, respektive s hrdinkou.“²⁵

Obecně lze říci, že žánr young adult literatura zahrnuje romány pro mládež a tzv. mladé dospělé. Je ale komplikované striktně vymezit věkovou skupinu, která taková díla konzumuje. Žánr sice primárně míří na mladší publikum, zároveň má ale potenciál oslovit čtenáře napříč různými generacemi. Často si například může knihu určenou pro děti oblíbit i dospělý jedinec nebo opačně – přestože byl nějaký titul původně zamýšlen pro dospělého recipienta, může se stát populárním spíše u mladšího publika. Takové situace se dějí hlavně proto, že YA literatura zahrnuje široké spektrum témat. Rozhodnutí, kam své dílo zařadit, tak někdy spisovatelé raději nechávají na nakladateli.²⁶

Mezi typické znaky YA literatury patří pohled na svět očima dospívajícího člověka, milostný trojúhelník, dobro versus zlo nebo věk hrdiny, kdy autoři nejčastěji píšou příběhy o teenagerech ve věku od patnácti do osmnácti let.

---

²² ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006, s. 12

²³ Tamtéž.

²⁴ KRÁLÍKOVÁ, Andrea. Hladké čtení fikčních světů. *A2*. 2017, roč. XIII, č. 24, s. 8

²⁵ Tamtéž.

²⁶ KORYTÁŘOVÁ, Eva. *Edice literature for young adult v českých nakladatelstvích*. Praha, 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, s. 5–9

Také literární kritička Kateřina Piorecká poukazuje na to, že Soukupovou nelze jednoznačně žánrově vymezit. Piorecká to dokládá na příkladu prózy *K moři*. Jde o novelu, která je komponovaná do tří částí. Nejpodstatnější část příběhu je ta, během níž se otec Petr vydává na cestu k moři se svými čtyřmi dcerami ze dvou manželství – Bárrou, Jitkou, Adélou a Johanou. Novelu lze přiřadit k románu pro dívky. Současně ale mluvíme o žánru rodinné ságy vzhledem k tomu, že próza sleduje osudy tří generací. Piorecká dodává, že by teoreticky mohlo jít také o český cestopis. Takovému označení ale novela neodpovídá tím, že jsou v příběhu potlačena časoprostorová určení.²⁷ Soukupová je podle Piorecké „solitérem vybočujícím z dosavadní prozaické produkce“²⁸.

Z výše zmíněných charakteristik je evidentní, jak vypadá prototyp literární postavy v dílech Petry Soukupové. Typickou hlavní hrdinkou je dospělá žena. Příkladem může být kniha *Pod sněhem*, ve které se děj točí kolem tří dospělých žen – Kristýny, Olgy a Blanky.

Role dospělých mužů jsou v příbězích upozaděny a fungují spíše jako kulisa. Soukupová nedává mužským postavám vlastní prostor, i přestože je to velmi často právě nefunkční manželství, které ženská protagonistka řeší.

Dalšího typického protagonistu představuje dítě (např. povídka *Zmizel, Zmizet*). V případě dětského vypravěče pracuje autorka s chlapeckými i dívčími charaktery, dětský pohled u ní funguje jako zcela signifikantní vyprávěcí hlas²⁹. Může se jednat i o dospívající dívku, k této verzi se Soukupová přiklonila v *Martě v roce vetřelce*.

Literární historik a kritik Lubomír Machala přirovnává styl, jakým autorka pracuje s postavou dítěte, k počáteční tvorbě spisovatele Michala Viewegha (román *Báječná léta pod psa*, 1992) a spisovatelky Ireny Douskové (román *Hrdý Budžes*, 1988). Dousková i Viewegh využívali dětský pohled k působivějšímu zachycení typických, nebo naopak zvláštních rysů, kterými se vyznačovala společnost před listopadem 1989.³⁰

---

²⁷ PIORECKÁ, Kateřina. Petra Soukupová: K moři. In: *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, s. 539

²⁸ Tamtéž.

²⁹ KRISTLOVÁ, Dana. *Fenomén ženského psaní a autorky Petra Hůlová, Petra Soukupová a Kateřina Tučková*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, s. 82

³⁰ MACHALA, Lubomír. 3 x 2 = ? Nad prózami Hany Andronikové, Markéty Pilátové a Petry Soukupové. In: *Česká literatura v perspektivách genderu: IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura (?)*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR: Akropolis, 2010. [Praha, 28.6.–3.7. 2010], s. 234

Soukupová se umí vžít do role dítěte, vyjádřit jeho myšlenky, pohled na svět: „Nahoře nad schodama stojí mamka a dívá se na mě smutně, ale mě to neobměkčí. Mamka se na mě poslední dobou dívá často smutně, je to taková její zbraň. Mamka na mě moc nekřičí, a už vůbec mě nebije, ale když se jí zdá, že zlobím, tak je smutná. Nejsem rád, že je smutná, ale stejně za to všechno může ona, smutně bych se měl dívat já, že už nežije s taťkou, že má radši Richarda. Jenže já se neumím dívat smutně, já se umím dívat zle. Mamka vždycky říká, nekoukej na mě jako táta, a já jsem rád, že jsem tátovi podobnej.“³¹

Pro tvorbu je charakteristická také nevšední práce s rolí vypravěče. Soukupová často staví protagonistu zároveň do role vypravěče (psaní v první osobě, tzv. ich-forma), kterého ale místy střídá s nezaujatým vypravěčem ve třetí osobě (tzv. er-forma). Verze, kdy dominantní vypravování v ich-formě „narušuje“ vypravěč ve třetí osobě, se objevuje např. v *Nejlepší pro všechny*. V některých dílech naopak hlavního vypravěče v er-formě místy nahrazuje vypravěč v první osobě, např. *Pod sněhem*³². V jiných příbězích vystupuje sám autor jako nezaujatý vypravěč, např. *K moři*.

Recipient se s postavami důkladně seznamuje hlavně skrze jejich vnitřní monology. Soukupová umí důkladně vystihnout charakter postavy, i přestože po celou dobu příběhu používá úsečný jazyk. Piorecká charakterizuje postavy v novele *K moři* jako „jednoduché a přímé, zcela oprostěné od metafor i dalších figur“³³. Takovou charakteristiku lze vztáhnout i na jakékoliv další postavy z knih Soukupové.

Stejně jako je Soukupová věrná určitým typům postav, i leitmotiv knih zůstává identický, jsou jím mezilidské vztahy. Pilířem tvorby je tragika lidských osudů, ztroskotání komunikace, rezignace, letargie a uzavírání se do svého nitra³⁴. Postavy zápolí s narušenými rodinnými vazbami, často se jedná o sourozenecký nebo partnerský vztah. Řeší nefunkční komunikaci i vzájemné odcizení. Ruku v ruce se vztahovými peripetiemi je velkým tématem také samota. Spisovatelka se zaměřuje na všední, stereotypní život postav. S oblibou používá analepsi – jednu z forem narativní anachronie –, kdy se hrdina

---

³¹ SOUKUPOVÁ, Petra. *Bertík a čmouchadlo*. Ilustroval Petr KORUNKA. Brno: Host, 2014, s. 14

³² Více viz podkapitola 2.3 Pod sněhem

³³ PIORECKÁ, Kateřina. Petra Soukupová: *K moři*. In: *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, s. 537

³⁴ POKORNÁ, Gabriela. *Nespisovné jazykové prostředky v prózách Petry Soukupové*. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 19

obrací za svou minulostí. Zejména postavy dospělých žen jako by stále hledaly vlastní identitu, přemítají o svém životě a hodnotí ho. Zároveň sní o jiném životě, který by je vysvobodil z fádní každodennosti.

Soukupová pracuje také s autobiografickými prvky. Většinou se ale nejedná o nějaké konkrétní věci. Jak tvrdí sama autorka, se svými postavami má často spíše „jen“ shodný pohled na svět: „Třeba *Marta v roce vetřelce* – ta dívka studovala stejnou školu jako já, ale to asi není ten případ. Nebo měla ráda stejné seriály. Ale je to spíš tak obecně, můj náhled na svět. Pro mnoho postav jsou důležité věci stejné jako pro mě. Pro mnoho postav samozřejmě ne.“³⁵

Spisovatelka vyvrací, že by prožila špatné dětství, jak je mnohdy příznačné pro její protagonisty. O svém dětství tvrdí, že bylo „vlastně celkem dobré, takové normální“³⁶. Dle vlastních slov se jí žádné strašné věci neděly.³⁷ Ve svém nejbližším okolí nezažila nevěru rodičů, odchody z domova ani alkoholismus. Sama tak nedokáže dost dobře vysvětlit, proč má tak blízko zrovna k dětským hrdinům: „To opravdu nevím, kde a kdy se to objevilo. Možná je důležité, že si takovou dětskou optiku dokážu představit, vžít se do dětského světa. Ale zase nejde o konkrétní prožité události, zážitky. Prostě si to vymyslím, nějak cítím, že tomu tak je a jsem spokojená.“³⁸ Inspiraci k vytvoření rozličných lidských charakterů čerpá z různých zdrojů: „Možná jsem některé postavy a jejich mentální i fyzické reakce načetla v knížkách nebo jsem něco viděla ve filmech. U některých jsem určitě měla na mysli své blízké. Ale co se týče zápletek, příběhu, ten jsem vymyslela. Třeba je to empatií, schopností dokázat se vcítit do myšlení či nálad popisované osoby.“³⁹

Pokud jde o jazykovou rovinu, vyznačují se díla hlavně úsporností slov a srozumitelnými větami. Soukupová umí tuto „stručnost“ využívat ku prospěchu, dokáže precizně popsat psychologii postav i každou situaci, ve které se osoby ocitnou. Absolutně

---

³⁵ Viz příloha č. 1, Rozhovor s Petrou Soukupovou vedený po e-mailu v únoru 2018

³⁶ BALAŠTÍK, Miroslav. *Literatura v čase lovců: rozhovory se spisovateli 1995–2015*. Brno: Host, 2015, s. 358

³⁷ Tamtéž.

³⁸ FORMÁNEK, Jaroslav. *Literatura není poslání*. Rozhovor s Petrou Soukupovou. *Host*. 2010, roč. XXVI, č. 9, s. 34

³⁹ Tamtéž.

se straní používání košatých souvětí, několikastránkových popisů a básnických prostředků: „Dlouho se objímají a Adéla skoro pláče, ale skrývá to, Johanka se rozpláče docela z té přemíry citů. A pak jede Petr do práce a ony si sednou na zahradu a vypráví Kláře všechno, co zažily, i když toho nebylo moc, hlavně tedy Johanka vypráví a Klára se párkrát během řeči podívá na Adélu a usměje se na ni, ale ona na Kláru ne.“⁴⁰

Díky strohosti a syrovosti narativního modu a volbě lexika lze vyčíst, že se jedná o záznam života v jeho banální skutečnosti, stejnosti. Autorka jazyk zbytečně nepřikrašluje přívlastky a drží se jasně strukturovaného stylu.⁴¹

Mluva koresponduje hlavně s věkem postavy. K dosažení autentičnosti si spisovatelka pomáhá hovorovou a obecnou češtinou: „Myslel sem taky, že když tu sem jenom tejden, nemá cenu se bavit s nějakýma dalšíma lidma, tak zůstávám doma anebo na zahradě, jenom sedím a koukám, docela zábavný je třeba pozorovat včely, to by člověk neřek, ale je to tak, nebo kreslim, a babičce to vadí, ať prej du ven, přece nebudu celý prázdniny sedět na dvoře.“⁴² V některých knihách Soukupová neodlišuje uvozovkami přímou řeč od nepřímé.

2.1 Další specifika tvorby

U Soukupové lze vyzorovat několik dalších znaků, které prostupují většinou jejích děl.

Zmínit můžeme kupříkladu to, jak její literární tvorba reflektuje skutečnost, že je vystudovaná a zkušená scenáristka. I literární kritici často dávají autorčinu prózu do souvislosti s jejím scénáristickým umem. Například literární historik a kritik Machala v roce 2010 napsal: „Soukupová je totiž scenáristka a její filmové vzdělání i praxe se zjevně projektují v dosud vydaných dvou knižních titulech *K moři* a *Zmizet*. Jednak v popisně-zaznamenávajícím způsobu narace, jenž bývá přirovnáván ke snímání okem kamery, jednak v lapidárně-věcné jazykové stylizaci – z neúčastného naladění vybočují

---

⁴⁰ SOUKUPOVÁ, Petra. *K moři*. Brno: Host, 2007, s. 152

⁴¹ KRISTLOVÁ, Dana. *Fenomén ženského psaní a autorky Petra Hůlová, Petra Soukupová a Kateřina Tučková*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, s. 55

⁴² SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizet*. Brno: Host, 2009, s. 90

toliko promluvy postav.“⁴³

Odborníci také často hovoří o tom, že jsou díla tematicky i jazykově stále totožná. Spisovatelka podle nich nijak nevybočuje ze stylu, kterým se představila už v první knize *K moři*. Koneckonců sama autorka stručně tvrdí: „Píšu pořád o stejných věcech, dost podobným způsobem“.⁴⁴

Dále je pro Soukupovou charakteristické, že v knihách nedefinuje prostor ani čas. Je tedy případně na čtenářovi, aby si příběh zasadil do nějaké konkrétní doby a lokace.

Klasický prvek představuje také neukončení děje. Autorka příběh v jeden moment zkrátka utne. Takto se například literární teoretik Pavel Šidák vyjádřil o *Martě v roce vetřelce*: „Není zde žádná zřetelná a už vůbec ne nečekaná pointa, žádné řešení, žádný deus ex machina. Na konci knihy nepřichází žádné poučení, děje se nezacyklí ani neuzavrou: kniha prostě v jednu chvíli skončí. Autorka dovedně – a tuto dovednost stejně jako jazykovou bravuru ji nelze upřít – rozehrává komplikované vztahy mezi dobře prokreslenými figurami. Avšak ve chvíli, kdy by čtenář vychovaný ‚klasickým‘ vyprávěním čekal gradování příběhu, rozplétání zápletky a pointu, text končí.“⁴⁵ Stejným způsobem postupuje Soukupová i u dalších titulů, což opět svědčí o tom, že je věrná svému stylu.

Z výše uvedených informací vyplývá, že zatímco na jednu stranu Soukupová lavíruje na pomezí více žánrů, na straně druhé je několik signifikantních rysů, kterých se permanentně drží. Například způsob, jakým střídá postavy vypravěče, a jednoduchý styl jazyka, který mnohdy koreluje s druhým povoláním autorky – psaním scénářů. Pro příběhy jsou typické bezčasí, neznámá lokace a otevřené konce.

Témata se točí kolem mezilidských (hlavně rodinných) problémů. Postavy se snaží

---

⁴³ MACHALA, Lubomír. 3 x 2 = ? Nad prózami Hany Andronikové, Markéty Pilátové a Petry Soukupové. In: *Česká literatura v perspektivách genderu: IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura (?)*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR: Akropolis, 2010. [Praha, 28.6.–3.7. 2010], s. 233–234

⁴⁴ PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Správnou cestu člověk stejně nezná. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *Lidovky.cz* [online]. 18. 5. 2015 [cit. 2018-02-14].
Dostupné z: https://www.lidovky.cz/petra-soukupova-spravnou-cestu-clovek-stejne-nezna-fyt-kultura.aspx?c=A150516_134658_ln_kultura_hep

⁴⁵ ŠIDÁK, Pavel. Deníková zpráva Petry Soukupové. *A2*. 2011, č. 24, s. 9

vybočit ze stereotypního života, navázat lepší vztahy s okolím, překonat překážky v komunikaci, vypořádat se s životními svízeli i citovým trápením.

Postavy si s sebou táhnou nějaké břemeno z dětství nebo dospívání, ke kterému se Soukupová ráda vrací za použití retrospektivy. Protagonisty jsou děti, dospívající nebo dospělé ženy. Naopak dospělý muž vystupuje pouze jako vedlejší postava, v některých případech je úplně upozaděn. Často je to přitom právě otec nebo manžel, který hlavnímu hrdinovi způsobuje různé životní peripetie.

2.2 Zmizet

Knihu *Zmizet* tvoří tři povídky *Zmizel*, *Na krátko* a *Věneček*, které jsou tematicky propojeny – všemi prostupuje motiv zmizení a ztráty blízké osoby. Jinak ale každá povídka stojí svébytně, postavy ani dějové linie se neprolínají. Text také není zasazen do konkrétního historického období ani bližšího kulturního prostředí.

Jde o druhé dílo Petry Soukupové a stejně jako v prvotině *K moři* se zde vyskytují pro autorku typická témata, a sice banalita lidského bytí, každodennost, stereotyp, rodinné prostředí a komplikované komunikační návyky. Postavy se snaží řešit problém odcizení a neschopnosti mezilidské komunikace, ale většinou ne příliš úspěšně.⁴⁶ Sama autorka tyto nefunkční vztahy uvnitř mnohdy neúplných či rozvrácených rodin pojmenovává jako tzv. „hužvy“, tedy nerozkousnutelná či nerozkrojitelná masová sousta.⁴⁷ S výrazem operuje i v knize, a to v nepřeneseném významu – hužvy tu představují nehezké kusy tlustého masa, z kterých se lidem zvedá žaludek: „Snažím se oškrábat nožem omáčku z masa, protože je to celý králičí stehno a přes omáčku není vidět, kde jsou hužvy“⁴⁸. I Soukupové

---

⁴⁶ KRISTLOVÁ, Dana. *Fenomén ženského psaní a autorky Petra Hůlová, Petra Soukupová a Kateřina Tučková*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, s. 41

⁴⁷ MACHALA, Lubomír. 3 x 2 = ? Nad prózami Hany Andronikové, Markéty Pilátové a Petry Soukupové. In: *Česká literatura v perspektivách genderu: IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura (?)*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR: Akropolis, 2010. [Praha, 28.6.–3.7. 2010], s. 234

⁴⁸ SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizet*. Brno: Host, 2009, s. 124

jsou hužvy „odporný“⁴⁹, zřejmě proto slovo používá i jako metonymii pro rozbité vztahy.

Téma všech povídek předznamenává už úryvek básně na jedné z úvodních stran knihy, který pochází ze sbírky básní *Radosti života* básníka Františka Gellnera:

„Nejlépe by bylo vzdálit se
a nikdy se nenavrátit,
svým bližním a nejbližším ztratit se,
a sám sobě se ztratit.“⁵⁰

První povídka *Zmizel* líčí příběh čtyřčlenné rodiny, ve které jen málo věcí funguje tak, jak by mělo. Vypravěčem je mladší bratr Jakub, do děje ale marginálně vstupuje i role vypravěče ve třetí osobě: „Hrozně ho mrzí, že jí dovolil, aby Kuba přestal trénovat, aby se z něj stala holčička. Otec si vyčítá, že ho nevedl tvrději, víc chlapsky, protože to by teď jistě měl víc síly postavit se tomu.“⁵¹ Jakub musí odmala splňovat představy ambiciózního otce, který by chtěl mít z obou synů vrcholové běžce. Zatímco starší syn Martin aspoň částečně otcovu touhu naplňuje, Jakuba sport nebaví. Nejráději tráví čas u plotny spolu s mámou nebo si kreslí. Bratři jsou povahově naprostými kontrasty. Rodina je v podstatě rozdělena na dva tábory – matku a Jakuba a otce a Martina.

Nepříliš harmonickou rodinu zasáhnou dvě velké tragédie – lékaři musí Jakubovi po dopravní autonehodě amputovat nohu (starší sourozenec se cítí odstrčen na vedlejší kolej, protože z jeho pohledu se vše točí kolem handicapovaného bratra) a Martin se později jednoho dne beze stopy ztratí. Rodiče celou situaci psychicky neunesou, matka na nějakou dobu skončí na psychiatrii a otec propadne alkoholismu. Otec má pocit, že on přišel o „své dítě“, zatímco manželce její „oblíbené“ zůstalo.

Na krátko je povídka o rivalitě nevlastních sourozenců Pavlíný a Vojty. I přestože dvojice vyrůstá pod jednou střechou, nemá k sobě blízko. Spíše si překáží a ničemu nepomáhá ani věkový rozdíl. Pavlína do toho všeho zápasí s nízkým sebevědomím a nešťastnou láskou. Hlavním vypravěčem je Vojta, opět se tu ale mísí s vypravěčem

---

⁴⁹ KOLÁŘOVÁ, Klára. Jen géniové se neopakují, říká Petra Soukupová. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *Novinky.cz* [online]. 23. 4. 2010 [cit. 2018-03-20].

Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/petra-sooukupova-rozhovor-pod-snehem-dx1-/literatura.aspx?c=A150417_164213_literatura_ob

⁵⁰ GELLNER, František. *Radosti života*. In: *Zmizet*. Brno: Host, 2009, úvodní nečíslovaná strana knihy

⁵¹ SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizet*. Brno: Host, 2009, s. 27

ve třetí osobě: „Přemejšlim, že bych někam jel, ale nevím kam. Přemejšlim, že se vrátím k tátovi a přespím tam, protože jestli má noční, tak by to ani nezjistil. Jestli ale nemá noční, tak to už zjistil a teď mě všichni hledají. Doufám, že už mě všichni hledají.“⁵²

Sourozenecké vztahy narušuje také pátrání po vlastních otcích, ty totiž s dětmi nebydlí ani se s nimi nestýkají. Otec Pavlína žije ve Spojených státech a dceři pravidelně posílá drahé dárky. Vojta mezitím žije v mylné představě, že se jeho otec plaví po moři ve Švédsku jako námořník. Jde o lživou historku, kterou mu máma jako malému řekla. Postupně Vojta zjišťuje, že jeho druhý rodič celou dobu bydlí jen kousek od něho a že jde o těžkého alkoholika. Na krátko k němu zmizí, ale když zjistí, že soužití s ním není zdaleka tak idylické, vrátí se domů. Za to je vděčná i Pavlína, která díky bratrově nepřítomnosti poznala, jak moc pro ni Vojta znamená.

Věneček vypráví příběh dospělých sester Heleny a Hany. Opět je tu ale přítomno i téma dětství – Hana se po smrti otce Vladimíra vrací ke vzpomínkám právě na toto období. Hana vyrůstala společně s mladší sestrou Helenou a obě si celý život myslely, že mají rozdílného otce. Hana ale po pohřbu otce nachází korespondenci mezi Vladimírem a matkou Evou, ve které zjišťuje, že Helena je její vlastní sestra. To ji vede k tomu, aby Helenu po letech zkontaktovala. Ženy spolu od pozdního mládí nemluvily. Rozkmotřily se kvůli úmrtí matky, z kterého každá obviňovala tu druhou.

Z hlediska stavby příběhu jde o nejkomplicovanější ze tří povídek. Kromě řady retrospektivních pasáží, „rozbíjí“ děj dopisy rodičů z mládí. Do příběhu vstupuje ještě rodina každé z dospělých sester.

Vše (s výjimkou dopisů) se děje z pohledu vypravěče ve třetí osobě: „Eva se na ni podívá, největší chuť jí říct, no tak nikam nejdeme, vždyť ona s tím má taky práci navíc, a Hela tady brečí nad tím, že si její sestra zkusila šaty, taková hloupost, kdy se z ní stal takovejhle sobec, zase okamžik pochybností, poslední dobou čím dál častěji, udělala špatné rozhodnutí, že svoje holčičky takhle rozdělila, ty máš Milana, ty máš Vlášku, Milan ti bude kupovat krásný věci a ty zase budeš mít Vlášku pořád u sebe, aby ti to nebylo líto, že ty věci nemáš.“⁵³

V triptychu povídek můžeme pozorovat negativní konotace, které autorka pojí s mužskými postavami. Otec ve *Zmizel* vystupuje jako muž stoprocentně orientovaný

---

⁵² SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizel*. Brno: Host, 2009, s. 226

⁵³ Tamtéž, s. 330

na výkon a úspěch, jenž chce mít z obou synů sportovce a nebojácné chlapy. Frustrace z toho, že se to nepodaří, ho nevede k tomu, aby se snažil využít čas se svým teď už jediným synem jinak. Projeví se u něj spíše vlastní frustrace, sebelítost a alkoholismus. Svě ženě není oporou, jako muž i jako manžel a otec zcela selhává. Stejně tak selhávají i otcové v povídce *Na krátko*. Oba opouštějí ženu, která s nimi čeká dítě. Bez výčitek začínají nový život, aniž by se starali o to, co napáchali v tom předchozím, nebo snad přijali odpovědnost za své činy a starali se o potomky. Ve třetí části s názvem *Věneček* je patrná snaha ukázat na mužskou nerozhodnost a neschopnost postavit se pravdě nebo jejím následkům. Protagonisté příběhů jsou v dětství, dospívání i dospělosti (včetně zakládání vlastních rodin) shodně ovlivňováni nepřítomností důležitého rodičovského vzoru.⁵⁴

V prvních dvou povídkách převládá dětský vypravěč v první osobě. Opíráme-li se o diferenciaci vyprávěcích situací z výkladu literárního teoretika Franze Stanzela, můžeme v návaznosti na jeho poznatky rozlišit celkem čtyři v. s. (Některé faktory, zvláště pohled a modus, se ale v průběhu děl proměňují. Lze tedy hovořit i o různých přechodových formách v. s.).⁵⁵ Pro *Zmizel* a *Na krátko* je charakteristická v. s. první osoby, kdy se setkáváme s tzv. homodiegetickým vypravěčem. Pro tuto formu je příznačné, že se zde může objevit fiktivní čtenář⁵⁶ a vnitřní perspektiva. Figuruje tu vnější i vnitřní pohled⁵⁷. Z pohledu modu se střídá telling (neboli vyprávění, na vypravěče je kladen důraz) a showing (neboli scénické zobrazení, vypravěč ustupuje do pozadí).⁵⁸ V případě poslední povídky se jedná o personální v. s.⁵⁹

---

⁵⁴ KRISTLOVÁ, Dana. *Fenomén ženského psaní a autorky Petra Hůlová, Petra Soukupová a Kateřina Tučková*. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, s. 81–85

⁵⁵ STANZEL, Franz. In: *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 851

⁵⁶ Koncept fiktivního čtenáře vychází z předpokladu, že vyprávění má vždy adresáta. Pojmem „fiktivní čtenář“ se v komunikačním modelu narativních textů rozumí instance, která na straně příjemce odpovídá vypravěči na straně vysílače. NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 111

⁵⁷ Pojmem „pohled“ se rozumí pohled na to, co se vypráví, zvláště ve vztahu ke znázorněným postavám. Vnitřní pohled znamená, že čtenář získá vhled do psychiky postav. V případě vnějšího pohledu kniha líčí čtenáři pouze to, co by postřehl člověk, který by byl v dané situaci přítomen. STANZEL, Franz. In: *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 851

⁵⁸ Tamtéž, s. 852

⁵⁹ Více viz podkapitola 2.3 Pod sněhem

2.3 Pod sněhem

Román *Pod sněhem* je páté literární dílo Petry Soukupové. Kniha nevybočuje ze stylu, který je pro autorku typický. Leitmotivem jsou dysfunkční rodinné vztahy, primárně mezi třemi dospělými sestrami Olgou, Blankou a Kristýnou, sekundárně pak mezi sestrami a jejich rodiči. „Moje máma je ze tří sourozenců. Já jsem o tom ale moc nevěděla, jen mi uvízlo v hlavě, jak říkala, že dva jsou rada, tři jsou zrada. Že to je vždycky tak, že se dva spolčí proti třetímu. A to mně přišlo jako hrozně zajímavý motiv,“ popisuje autorka, která je sama „jen“ ze dvou dětí, prvotní námět pro knihu.⁶⁰

V díle je přítomna pro Soukupovou typická „ignorace dobového kontextu“⁶¹. Jediné, co víme, je, že se děj odehrává jednu zimní sobotu. Postavy nejsou zasazeny do žádného společenského kontextu a nevystupují ze svých myšlenkových světů.

Román je rozčleněna do tří částí s prostými názvy *Cesta*, *Přestávka* a *Cíl*. Příběh se odehrává během jediného dne, a to převážně v prostoru jednoho auta, kterým sestry společně se svými potomky jedou na narozeninovou rodinnou oslavu otce. Ani jedna z nich ale netuší, že jejich rodiče už nějakou dobu nežijí spolu. Tuto informaci se dozví až během oslavy. Ještě před nástupem do auta sledujeme trojici sester v daný den při přípravách na cestu.

Co se týče geneze díla, autorka původně zvažovala, že se bude celý děj odvíjet jen v autě a že se dcery nedozví o odluce rodičů. Další varianta počítala s tím, že příběh nebude prostupovat jen jediným dnem. Soukupová tak komparuje vznik knih *Pod sněhem* a *Zmizet*. Zatímco s románem *Pod sněhem* měla různé plány, v případě druhého zmiňovaného díla už od začátku jasně věděla, kam se děj bude ubírat a od své původní idey nijak neustupovala. Na začátku byl vždy pevně daný příběh jednoho dítěte.⁶²

Každá ze sester z téměř čtyřstránkového románu je diametrálně odlišná. Olga už od mala trpí pocitem, že být nejstarším sourozencem znamená všechno si odskákat. Je přesvědčená, že se na ni v dětství vždycky všechno svedlo, a zároveň to byla ona, kdo

---

⁶⁰ BALAŠTÍK, Miroslav. *Literatura v čase lovců: rozhovory se spisovateli 1995–2015*. Brno: Host, 2015, s. 363

⁶¹ POKORNÁ, Gabriela. *Nespisovné jazykové prostředky v prózách Petry Soukupové*. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, s. 18

⁶² BALAŠTÍK, Miroslav. *Literatura v čase lovců: rozhovory se spisovateli 1995–2015*. Brno: Host, 2015, s. 362

se měl chovat nejrozumněji a nejzodpovědněji. Její aktuální život naplňuje výchova syna Olivera, který je zpupné, rozmazlené dítě. Nemá partnera, otec Olivera o potomka nejeví zájem. Pro Olgu je v životě důležitá také kariéra, potažmo pracovní satisfakce. Prostřední ze sester Blanka vychová tři děti – do puberty přicházející Bětku a Fany a Filipka, který je ještě kojeneček. Žije s manželem Liborem. Jde o starostlivou matku, pro kterou je rodina na prvním místě. Chce perfektně zvládat domácnost i výchovu potomků. Ve skutečnosti ji ale každodenní stereotyp ubíjí, náročný rodinný život se navíc promítl i do soužití s Liborem. Nejmladší Kristýna je rozpustilá dívka, která se na rozdíl od sester ještě nezvládla usadit a minimálně jednou týdně se budí s kocovinou. Odjakživa byla tatínkova holčička, možná si i z toho důvodu v dospělosti hledá lásku v náručí staršího muže. Naneštěstí ten, do kterého je zamilovaná, už má vlastní rodinu. Pro Blanku a Olgu je jejich nejmladší sestra nezodpovědná, u neteří a synovce zase platí za oblíbenou tetu Kristýnu.

Sestry se moc nevidají, k trávení společného času je nutí právě takové příležitosti, jakými jsou rodinné oslavy. Všechny tři v životě s něčím zápasí, ať už jde o menší, nebo větší problém, pro ně samotné je jejich současná situace ta nejsložitější. Každá ze sester je jiným způsobem frustrovaná. Při společné cestě autem vzniká série vyhrocených situací a hádek, při kterých si ženy vyčítají momenty z dětství, jindy si prostě jen potřebují na někom vylít vztek. Samotná oslava pak vlastně oslavou vůbec není. Jde spíše o nucené stresující setkání, na kterém se každý přetvařuje a cítí odcizení s lidmi, s kterými by si měl být nejbližší. Každý by chtěl být nejradši sám nebo obklopen jinou společností.

Autorka se koncentruje především na povahu, aktuální náladu a pocity postav. Přímá řeč, ve které se místy vyskytuje hovorová a obecná čeština včetně vulgarismů, není v knize oddělena uvozovkami.

„Tohle už Blanku zarazí, chudinka Olina si opravdu myslí, že mě Libor nikdy neviděl v ničem horším než v týhle podprsence, sakra, viděl mě rodit a viděl mě nemocnou a odstříkávat si mlíko, tohle je prostě jenom taková starší a trochu onošená podprsenka.

Hele, Olo, to myslíš vážně?

No jistě! Přece před chlapem se pořád musíš snažit.

Hele, a co třeba porod? Tam taky nejsi úplně sexy a vůbec.

To je úplně jinej případ! To je přece zázrak!

Ježiš, Olino. Jo, to je úplně speciální případ. A teda ne pro každého. Já si vlastně myslím, že by tam chlap neměl bejt, protože pak tě vidí jenom jako matku a ne jako ženskou. Ne, já bych to ani nechtěla, se svým chlapem.

Blanka se shovívavě usměje, spíš ale v duchu, to se jí na Olině líbí, jak si to dokáže vysvětlit, její chlap tam být nechtěl a nebyl, takže odedřka si raději bude myslet, že tak je to správný, než aby si přiznala, že tak, jak to měla ona, to nestálo za nic.“⁶³

Do příběhu vstupují také skrze retrospektivu monology matky Marie, která vzpomíná na minulost. Vrací se ke vzpomínkám na dobu, kdy byly dcery ještě děti, na nevydařené manželství a postupné odcizování se s partnerem. Kapitoly, které jsou věnovány vnitřním monologům matky, jsou od ostatních částí odlišené kurzívou. Retrospektiva se vyskytuje také v kapitolách, kde se pro změnu sestry vrací k různým situacím z dětství. V retrospektivních pasážích dominuje vypravěč v první osobě: „Večer, když holky usnuly a to kotě tam leželo, polomrtvé, já strach, co ráno řeknu Týně, a on že tam ta kočka v žádném případě nezůstane, zase mě urážel, jak už tak nic nezvládám, že tu máme pořád bordel a že ji já nikdy nebudu schopná naučit čistotnosti, ať ji okamžitě odnesu do kůlny, ať si tam chcípne.“⁶⁴

V románu *Pod sněhem* se převážně jedná o personální vyprávěcí situaci, kdy je forma vyprávění ve třetí osobě. Vyskytuje se zde tzv. heterodiegetický vypravěč. Naopak tu chybí vševědoucí vypravěč a fiktivní čtenář. Převládá vnitřní perspektiva s vyhraněným perspektivismem. V ději najdeme jak vnější, tak vnitřní pohled, z hlediska modu dominuje showing, nikoliv telling.

---

⁶³ SOUKUPOVÁ, Petra. *Pod sněhem*. Brno: Host, 2015. Román (Host), s. 122

⁶⁴ Tamtéž, s. 116

3 Definice literární kritiky

Literární kritika představuje pole recepce uměleckého projevu, který zahrnuje jeho veřejnou reflexi a její autory, tedy kritiky. Je součástí literární vědy a vstřebává různé diskurzy a schémata, které přinášejí filozofické koncepty.⁶⁵

Podle literárního teoretika Aleše Hamana se dá literární kritika chápat jako řeč o literární komunikaci. Tato komunikace představuje podle současné teorie přenos estetické literární informace mezi autorem a příjemcem skrze dílo. Jde o komplexní proces, který v sobě zahrnuje i působení na čtenáře, tzn. dílo vyvolává v příjemci nějaký estetický zážitek. Díky tomuto estetickému zážitku je pak příjemce schopný na dílo reagovat, a to na základě svých psychických a sociálních dispozic. Takovou reakcí neboli ohlasem je recenze nebo kritika. Jednoduše řečeno se jedná o zpětnou vazbu od publika nebo kritiky k autorovi.⁶⁶

S touto zpětnou vazbou se setkáváme v médiích. Vazba masově sdělovacích prostředků na umění vyplývá už z jejich samotné definice: „Média jsou komplexní kulturní, socioekonomický a politický jev, který v průběhu modernizace stále prostupuje všemi vrstvami společnosti a všemi rovinami jejího fungování a vstupuje do interakce s dalšími jevy (literaturou, politickou emancipací, pojetím vzdělání, uměleckou produkcí apod.).“⁶⁷ Literární dílo odlišuje od ostatních „narativně předváděných textů“⁶⁸ právě to, že prošlo procesem určitého výběru: bylo publikováno, recenzováno a případně opakovaně vydáno.⁶⁹

Pojmy „literární kritika“ a „umění“ dává do souvislosti také americký estetik George Dickie. Domnívá se, že to je právě kritik, kdo určuje, zdali lze něco prohlásit

---

⁶⁵ ČEŇKOVÁ, Jana. In: *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 135–136

⁶⁶ HAMAN, Aleš. *Úvod do studia literatury a interpretace díla*. Jinočany: H & H, 1999, s. 50

⁶⁷ BEDNARÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. *Žurnalistika a komunikace*, s. 14

⁶⁸ Pojmem „narativně předváděné texty“ (narrative display texts) rozumí literární teoretik Jonathan Culler skupinu výpovědí, jejichž relevance pro posluchače nespočívá v informaci, jíž jsou nositelem, ale v jejich „vypravovatelnosti“ (tellability). CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Nové, rozš. vyd. Přeložil Jiří BAREŠ. Brno: Host, 2015. Teoretická knihovna, s. 36

⁶⁹ Tamtéž, s. 37

za umělecké dílo.⁷⁰

Literární kritik Northrop Frye vnímá jako svébytné umění i samotnou kritiku. Obhazuje její existenci, podle něj je ve společnosti zapotřebí. Vyvrací tvrzení, že kritici představují pouze jakési kulturní prostředníky, kteří společnosti poskytují umění ve svůj vlastní prospěch a umělce jen využívají. Za zlatý věk tzv. anti-kritické kritiky označuje konec 19. st., v knize *Anatomie kritiky* z roku 1957 ale píše, že některé tehdejší názory přetrvávají dodnes.⁷¹

Frye vysvětluje důležitost kritiky: „Hodlá-li se veřejnost bez kritiky obejít a prohlašuje-li, že ví, co chce a co se jí líbí, znásilňuje umění a ztrácí kulturní paměť. Umění pro umění, jež se kritiky vzdává, končí ochuzením civilizovaného života. Kritice lze předejít jen cenzurou a ta se má ke kritice stejně jako lynčování ke spravedlnosti.“⁷²

Frye se domnívá, že správný literární kritik musí číst literaturu, induktivně zkoumat svůj obor a na základě svého poznání vytvářet vlastní kritické principy, nikoliv převzít již hotové kritické principy platné v jiných oborech.⁷³

3.1 Postavení významu v literatuře

Jeden ze stěžejních literárních pojmů, s kterým kritika pracuje, je hermeneutika, tedy „věda o interpretaci nebo umění interpretace“⁷⁴. Hermeneutická analýza vychází z literárně vědní textové interpretace, která pomocí subtilních interpretačních postupů odhaluje skryté hlubší struktury textu.⁷⁵

Podle Jonathana Cullera je interpretace společenskou praxí. Čtenáři se dopouštějí tzv. neformální interpretace, a sice když o knize nebo filmu hovoří se svým okolím. Culler definuje interpretaci jako hru na „o čem to je“.⁷⁶ Odpověď na tuto otázku pak podle něj musí být spekulativní, nikoliv samozřejmá. Autor to vysvětluje na příkladu tragédie

---

⁷⁰ DICKIE, George. In: *Úvod do studia literatury a interpretace díla*. Jinočany: H & H, 1999, s. 41

⁷¹ FRYE, Northrop. *Anatomie kritiky: čtyři eseje*. Brno: Host, 2003. Teoretická knihovna, s. 18–19

⁷² Tamtéž, s. 20

⁷³ Tamtéž, s. 22

⁷⁴ EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda, 2005. Paprsek (Triáda), s. 94

⁷⁵ SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011, s. 29

⁷⁶ CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Nové, rozš. vyd. Přeložil Jiří BAREŠ. Brno: Host, 2015. Teoretická knihovna, s. 75

Hamlet od anglického spisovatele Williama Shakespeara z přelomu 16. a 17. století. „Říci, že *Hamlet* je o jednom dánském králevici“, znamená na tuto hru nepřistoupit. Avšak výroky jako *Hamlet* je o rozpadu alžbětinského světového řádu, *Hamlet* je o strachu z ženské sexuality nebo *Hamlet* je o nespolehlivosti znaků se mezi možné odpovědi počítají. To, co se běžně považuje za literárněteoretické „školy“ nebo teoretické „přístupy“ k literatuře, jsou z hlediska hermeneutiky dispozice k poskytování konkrétních odpovědí na otázku, „o čem“ určité dílo v konečném důsledku je.“⁷⁷

Lidé mohou jedno dílo vykládat různě. Interpretace se liší také podle doby, ve které se společnost aktuálně nachází. Podle hermeneutika E. D. Hirsche se ale vždy různí smysl díla, nikoliv význam. Zatímco autor determinuje význam, čtenáři určují smysl. Význam je absolutní, neměnný a naprosto odolný vůči historickým změnám a autorův záměr je třeba respektovat. V opačném případě přijdeme o interpretační „normu“ a podle Hirsche pak může dojít k jevu, který popisuje jako „přetržení hráze kritické anarchie“.⁷⁸

3.2 Formování české literární kritiky

Zatímco v zahraničí je vznik moderní podoby kritiky spjat s osvícenstvím v 17. a 18. st., česká literární kritika se systematictěji rozvíjí od 19. st v dobách národního obrození.⁷⁹

Obecně lze říci, že se tehdy kritika odkláněla od své tradiční formy učených úvah o literatuře. Do popředí diskuse se například dostávala otázka, na čem lze založit postulovanou autoritu literárního kritika. Nakonec se vymezily dvě roviny: odkaz na rozsáhlou literární vzdělanost a zkušenost kritika a formální, rozumově podložená kompetence soudit a rozhodovat. Kritika se měnila ruku v ruce s obměnou literárního diskurzu.⁸⁰ V diskurzu se začal uplatňovat koncept, že se za podstatné považuje to, co je v bezprostřední současné diskusi aktuální a nové: „Kritik nyní získává důležitou funkci prostředníka mezi autorem a publikem. Jeho úkol je neustále vést v patrnosti to, co je

---

⁷⁷ CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Nové, rozš. vyd. Přeložil Jiří BAREŠ. Brno: Host, 2015. Teoretická knihovna, s. 75

⁷⁸ HIRSCH, E. D. In: *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda, 2005. Paprsek (Triáda), s. 96–98

⁷⁹ NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 456

⁸⁰ Tamtéž, s. 455–456

„nové“, aby mohl svými komentáři doprovázet aktuální publikace a konjunktury literárního pole a zároveň poskytovat publiku radu, bez níž by se v nepřehledné a stále narůstající záplavě textů ztratilo.“⁸¹

Za zakladatele české literární kritiky je považován František Xaver Šalda, který začal tvořit na konci 19. st. Šalda nejprve na literárním díle vyzdvihoval důraz na odvahu k experimentu. Později oceňoval zejména to, když literatura dokázala představit tvůrčí osobnost. Ve stejné míře se zaměřoval na tvůrčí odvahu autora i jeho tvárnou kázeň.

V meziválečném období ovlivňovaly literární kritiku umělecké, světonázorové i politické programy.⁸² Výraznou osobností byl Václav Černý.

Po nastolení komunistického režimu v tehdejší Československé republice vývoj kritiky stagnoval. Výjimkou byla šedesátá léta, kdy kritika na chvíli oživila pod vlivem strukturalismu Pražského lingvistického kroužku⁸³.

Po invazi vojsk Varšavské smlouvy do Československa v roce 1968 byla část zástupců české kritiky umlčena a část odešla do exilu.

Po pádu komunistického režimu v roce 1989 lze podle *Lexikonu teorie literatury a kultury* sledovat pozvolný úpadek prestiže kritiky, kdy ji často nahrazuje reklama, krátké oznámení nebo PR-recenze.⁸⁴ Transformace mediálního prostředí vedla k tomu, že úspěch médií už není odvozen od jejich společenského uznání, významu nebo kulturního přínosu, ale od rentability produkce a schopnosti generovat zisk. Kulturně orientovaná média se odsunula na okraj.⁸⁵ S rozvojem internetu se navíc vedle literárních a internetových periodik otevřel veřejný prostor pro čtenářské informování o literatuře a laické hodnocení děl.⁸⁶

---

⁸¹ NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, s. 455–456

⁸² Tamtéž, s. 457

⁸³ Pražská škola neboli Pražský lingvistický kroužek je jeden ze tří hlavních směrů strukturalistické lingvistiky 20. století. Vznikl v roce 1926 z podnětu jazykovědce, literárního historika a anglisty Viléma Mathesia. Tamtéž, s. 634

⁸⁴ Tamtéž, s. 457

⁸⁵ BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace, s. 382

⁸⁶ PIORECKÝ, Karel. Česká literární kultura 2001–2010. In: *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, s. 35

V současné době existuje kritika hlavně díky literárním periodikům, jakými jsou *A2*, *Host*, *Literární noviny* nebo *Tvar*. Poslední zmiňovaný časopis se stal na sklonku dekády (myšlena je dekáda 2001–2010) klíčovým médiem proměny literárního diskursu, kterou přinesly diskuse o potřebě obnovy relace mezi literaturou a společenskou a politickou realitou. V minulých letech vstoupila do literárního života také média v čistě digitální podobě, např. *iLiteratura.cz*. Beletrii se věnují také přílohy některých celostátních novin nebo např. týdeník *Respekt*.⁸⁷ Umělecká kritická publicistika nachází uplatnění i v rozhlasových a televizních pořadech (např. diskusní pořady na *ČT art*).⁸⁸

---

⁸⁷ PIORECKÝ, Karel. Česká literární kultura 2001–2010. In: *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, s. 21–30

⁸⁸ ČEŇKOVÁ, Jana. In: *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, s. 199

4 Literárně-kritická reflexe děl *Zmizet a Pod sněhem*

Jako primární zdroj pro vyhledání literárně-kritických textů, které se věnují reflexi knih *Zmizet a Pod sněhem*, jsem použila mediální archiv Newton Media. V případě textů, které byly uveřejněny v tištěných novinách, jsem čerpala také z fyzického Archivu Národní knihovny České republiky nebo z webových stránek daného média. U některých článků bylo totiž potřeba dohledat, v jakém přesně ročníku a čísle daného periodika byly otištěny. Databáze Newton Media tuto informaci ne vždy obsahuje. Obecně ale nebylo problém recenze a kritiky nalézt vzhledem k tomu, že jsou obě díla aktuální.

Mediální odezvu na tvorbu Petry Soukupové jsem chtěla zanalyzovat z médií různého typu. Zmonitorovala jsem tedy jak texty z literárních, potažmo kulturních časopisů a portálů, tak z kulturních rubrik (tištěných) novinových deníků a zpravodajských webů. Použila jsem také mediální odezvy, které nabídl Český rozhlas a Česká televize.

Po vyhledání a shromáždění všech vybraných článků jsem provedla jejich analýzu včetně vzájemné komparace.

4.1 Analýza mediálních ohlasů na *Zmizet*

Mediální prostředí věnovalo dílu *Zmizet* poměrně velkou pozornost už od poloviny roku 2009, kdy titul poprvé vyšel v nakladatelství Host. Kniha se znovu stala předmětem zájmu médií v roce 2010 poté, co s ní Soukupová získala nominaci na cenu Magnesia Litera. Nominaci v dubnu stejného roku sice neproměnila, porota se ale rozhodla udělit titulu hlavní cenu – *Zmizet* se stalo Knihou roku. Z tohoto důvodu jsem (i pro větší přehlednost) analýzu rozdělila do dvou částí – před nominací na tuto literární cenu a po získání ocenění Kniha roku Magnesia Litera.

Soubor tří povídek se v roce 2010 také opakovaně dostal mezi nejprodávanější tituly v České republice. Vychází to z údajů Svazu českých knihkupců a nakladatelů, který pravidelně každý týden zveřejňuje seznam nejprodávanějších titulů beletrie českých i zahraničních autorů.⁸⁹

---

⁸⁹ Webové stránky Svazu českých knihkupců a nakladatelů: www.sckn.cz

V analýze jsem pracovala s celkem osmi kritikami a recenzemi z následujících médií: *A2*, *Aktuálně.cz*, *Hospodářské noviny* (text byl uveřejněn i v on-line verzi těchto novin *iHned.cz*), *Lidové noviny*, stanice veřejnoprávního Českého rozhlasu *Radio Wave*, *Respekt*, *Tvar* a *Týden*.

- *A2* je kulturní časopis, který v současné době vychází jako čtrnáctideník. V roce 2005 ho založila skupina novinářů, která odešla z redakce *Literárních novin* po sporu s tamním vedením.
- *Aktuálně.cz* je zpravodajský internetový deník, který se ale věnuje i kultuře, i když nejde o jeho primární oblast. On-line deník vznikl v roce 2005.
- *Hospodářské noviny* jsou tištěný deník, který se profiluje hlavně jako ekonomický tisk. Byly založeny v roce 1990. Internetovou verzi těchto novin je zpravodajský server *iHned.cz*.
- *Lidové noviny* jsou tištěný deník, který s přestávkami vychází od roku 1893. Kromě zpravodajství se zaměřuje také na publicistiku včetně recenzí.
- *Radio Wave* je digitální stanice veřejnoprávní instituce Český rozhlas. Orientuje se na mladého posluchače, kterému přináší dění ze společenského světa včetně toho kulturního, spuštěna byla v roce 2006.
- Na literaturu se – ač v menší míře – zaměřuje také časopis *Respekt*. Ten je na trhu od roku 1989 a za jeho hlavní doménu lze označit českou a zahraniční politiku.
- Podobně laděným časopisem je *Tvar*, který byl založen v roce 1993. Jednou z hlavních oblastí, na kterou se soustředí, je literatura.
- Časopis *Týden*, který existuje od roku 1994, se primárně orientuje na politiku, mezi rubrikami ale najdeme také kulturu.

4.1.1 Před získáním Magnesie Litery

Řada recenzentů ve svých textech připomíná fakt, že Soukupová přichází s druhou knihou po velkém úspěchu, který zaznamenala s debutem *K moři*. Podle některých odborníků se tedy teprve teď ukáže, jestli je Soukupová skutečně tak dobrá autorka, nebo jestli její úspěch skončil s prvním titulem. „Získá-li knižní prvotina Cenu Jiřího Ortena a další významné nominace, jsou nároky čtenářů i kritiky na následující titul přirozeně nemalé,“ zaznívá například v úvodu recenze Jany Šrámkové pro časopis *A2*.⁹⁰ Pavel Janoušek v kritice pro časopis *Tvar* zase píše: „O to víc jsem však byl zvědavý na autorčinu druhou knížku, která – jak známo – bývá prubířským kamenem, na němž se pozná, zda zdařilá prvotina nebyla jen náhodným výronem tvořivosti bez pokračování.“⁹¹

Janoušek záhy dodává, že Soukupová podle něj touto „zkouškou“ prošla a ukázala, že je svébytnou a osobitou spisovatelkou. Janoušek oceňuje třeba to, že se autorka na rozdíl od jiných současných spisovatelů nevěnuje těžkým globálním tématům, nýbrž tématu rodinných vztahů, s kterým precizně pracuje: „Jestliže mnozí dnes chtějí skrze literaturu řešit globální problémy lidstva, hledat naše místo na ose mezi Zemí a Nebem, případně mezi problematickou minulostí a nejasnou přítomností, tak Soukupové literární obzor je mnohem skromnější, zato však důraznější. Utváří jej mikrokosmos rodinných vztahů, jakoby uzavřených do sebe sama a na světelná léta vzdálených od světa velkých myšlenek, slov a ideologií. Autorka však ve skutečnosti tento mikrokosmos konstruuje, popisuje a pojmenovává způsobem, který je velmi přesnou analýzou myšlení a jednání lidí odsouzených žít ve zcela konkrétním časoprostoru.“⁹² Janoušek v povídkách spatřuje nutkání Soukupové vypořádat se s vlastními trpkými zážitky, v knize tedy vidí kus autorky samotné. Současně chválí způsob, jakým spisovatelka nakládá s vlastními pocity, tedy že „nesází na triviální autenticitu osobní zповědi a raději volí rozmanité literární masky“⁹³. „Se svým bolestivým tématem se vyrovnává prostřednictvím obratně volených forem a ve svých umně spletaných vyprávěních se nechává zastupovat ‚úplně jinými‘ lidmi. (Myslím, že nikoli náhodou tu převažují postavy chlapců.),“ píše Janoušek.⁹⁴

---

⁹⁰ ŠRÁMKOVÁ, Jana. Zmizet k moři. *A2*. 2009, roč. V, č. 17, s. 6

⁹¹ JANOUŠEK, Pavel. Zmizet. *Tvar*. 2009, roč. XX, č. 13, s. 3

⁹² Tamtéž.

⁹³ Tamtéž.

⁹⁴ Tamtéž.

Jedním z charakteristických znaků autorčiny tvorby je neukončení příběhové linky, povídkový triptych *Zmizet* nevyjímá. Této skutečnosti si všímá hned několik autorů, např. Pavel Šidák v týdeníku *Respekt*. Podle něj Soukupová svou strukturou textu vlastně zcela porušuje tradiční úzus toho, jak má umělecký text vypadat: čtenář se v začátku vyprávění seznámí s postavami a prostředím, poté dojde k zápletky, vyvrcholení, a nakonec k pointě, která děj uzavře. To, že Soukupová tento model „boří“, ale Šidák nevnímá za každou cenu jako něco špatného: „*Zmizet* je text výrazně dějový, ne však jednoznačně příběhový, a zvolená poetika do jisté míry dovoluje otázku, zda autorka své postavy vlastně neopouští ve chvíli, kdy si s nimi sama příliš neví rady. Čtenáře, který v první řadě sleduje vývoj příběhu, tak možná kniha neuspokojí. Ten, kdo vedle toho vnímá i uměleckou potenci textu, však rozhodně zklamán nebude. Soukupové se totiž popsaným zacházením s textem podařilo vytvořit jedinečný dojem skutečnosti.“⁹⁵ Útržkovitá kompozice, kterou Soukupová používá, podle něj naznačuje, že „celý příběh není ani tak umělecky stylizovaná výpověď jako spíše výsek z reality“⁹⁶.

Šidák jde ještě dál a v kompozici vidí podobnost s naturalismem – uměleckým směrem 19. století, který má své kořeny ve Francii: „V tomto ohledu je paradoxní, že se postmoderní Soukupové podařilo dosáhnout na metu, již chtěli dosáhnout francouzští naturalisté v druhé polovině 19. století: jejich cílem bylo umělecké dílo, které není stylizací, ale zprávou o objektivní skutečnosti.“⁹⁷ Mezi nejvýznamnější zástupce naturalismu v literatuře patřil Émile Zola, který se snažil vytvořit neemotivní dílo, kdy psaní mělo v podstatě představovat jakési přírodovědní pozorování. Dílo vnímal jako experiment.

Fakt, že protagonisty nečeká žádné rozřešení situace, na rozdíl od Šidáka kritizuje Šrámková v *A2*. Podle ní povídky připomínají spíše případovou studii, velmi daleko pak podle ní mají například do epifanií⁹⁸ irského romanopisce a básníka 20. století Jamese Joyce: „Zatímco puzzle minulosti, tušené zásluhou četných náznaků, do sebe nakonec spolehlivě zapadnou, o přítomnosti či pokračování příběhu se mnoho nedozvíme. Nejde jen o klasické otevřené konce, v textech zřetelně chybí jakýkoli katarzní moment, přesah,

---

⁹⁵ ŠIDÁK, Pavel. Pohled z okna. *Respekt*. 2009, roč. XX, č. 29, s. 49

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷ Tamtéž.

⁹⁸ James Joyce se ve svých příbězích snažil dosáhnout tzv. epifanie – momentu prozření, v němž postava procitne a pochopí pravdu o svém životě.

zobecnění. V tom se *Zmizet* podobá rozhodně víc případovým studiím z pera rodinného terapeuta než jasnozřivým povídkovým epifaniím joyceovského typu, jejichž vertikální rozměr tu, jistě záměrně, ale při delším čtení snad přece jen trochu chybí.⁹⁹

Řada kritiků pak vnímá jako velmi zdařilý způsob, jakým Soukupová pracuje s psychologií hrdinů. Například Zuzana Musálková v recenzi pro *Radio Wave* píše: „Po dočtení vás možná napadne, jak může být sedmadvacetiletá autorka schopna přirozené introspekce do nitra postav obojího pohlaví, kterým je už třeba i něco přes čtyřicet.“¹⁰⁰ Podle Musálkové působí příběhy osobitě a věrohodně zároveň, a to i přestože se k podobným tématům v minulosti uchýlila už celá řada spisovatelů. V souvislosti s tím vyzdvihuje Musálková také to, že Soukupová nezabředává do klišé, i když k tomu téma *Zmizet* trochu vyzývá: „Je až s podivem, že opakovaný motiv trpícího dítěte je zde zpracován bez jakéhokoliv náznaku citového vydírání čtenáře. Marné až směšné snahy některých postav situaci změnit nebo zmírnit jsou představeny bez patosu. Autorce, která si za nosné téma vybrala takové klišé, jako je úmrtí v rodině, se nakonec podařilo klišé úplně vyhnout.“¹⁰¹ Podle Musálkové se v knize také odráží skutečnost, že je Soukupová zkušená scenáristka, která si navíc roky píše deníky.¹⁰²

Musálková není jediná, kdo vyhodnocuje, že spisovatelka svou druhou profesi (scenáristiku) v knihách zkrátka nezapře: „Psychologicky i jazykově dobře podaná zápletka (asi se nelze nezmínit o poučenosti filmové scenáristky: Soukupová je vystudovaná scenáristka) je náhle ukončena, aniž by byla završena ‚řešením‘, pointou,“ objevuje se třeba v již citované recenzi Šidáka pro *Respekt*.¹⁰³

V návaznosti na propracovanou psychologii postav se ale v některých ohlasech lze také dočíst, že autorka někdy nakládá na bedra hrdinů až zarážlivě mnoho problémů. Pozastavuje se nad tím např. Šrámková: „Katalyzátorem rodinných disonancí se často stává tragická nehoda, na malé ploše textů snad až příliš často, což vytváří neladný kontrast

---

⁹⁹ ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Zmizet k moři*. A2. 2009, roč. V, č. 17, s. 6

¹⁰⁰ MUSÁLKOVÁ, Zuzana. *Zmizet s Petrou Soukupovou*. In: *Radio Wave* [online]. 27. 5. 2009 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/zmizet-s-petrou-soukupovou-5243916>

¹⁰¹ Tamtéž.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ ŠIDÁK, Pavel. *Pohled z okna*. *Respekt*. 2009, roč. XX, č. 29, s. 49

k promyšlené drobnokresbě vztahů.¹⁰⁴ Šrámková tím naráží na povídky *Zmizel* a *Věneček*, ve kterých se odehrají dvě tragické nehody – v prvním případě srazí malého Jakuba auto, v druhém případě přijdou Helena s Hanou jako dospívající dívky o matku, když ji srazí vlak: „Před železničním přejezdem blikají červená světla, ne že ne. Ale slyšet není nic. Ani vidět. Přesto tam ten vlak najednou je, a čas se nezastaví, možná naopak, všechno se stane tak rychle, že to pak Vladimír nikdy nedokáže ani ve svých myšlenkách rekonstruovat. Poslední okamžik toho večera je podlézání závory. Eva přitom uklouzne a on ji zachytí. Podívá se na něj jako holčička, celá rozzářená z toho pitomého nápadu, popotáhne, udělá krok, Vladimír vidí vlak, přitáhne Evu k sobě, rychle od kolejí pryč, a pak už nic.“¹⁰⁵

To, že rodiny v podání Petry Soukupové potkává jedna nešťastná příhoda za druhou, zmiňuje i Pavel Mandys v recenzi pro časopis *Týden*: „Zejména v první povídce se zdá, že autorka na jednu rodinu bezdůvodně navěsila neštěstí příliš, že její hrdinové bývají nadmíru zaslepeni vzájemnou nesnášenlivostí, že rodiče jsou občas příliš neschopní a nedovtipní.“¹⁰⁶ Mandys k tomu dodává: „A že zejména chlapi z toho nespravedlivě vycházejí jako nezodpovědní budižkničemové, hrubiáni a sobci, kteří své nenaplněné ambice rádi přenášejí na nebohé potomky. A když už nějaký ten manžel (nebo otec) vyhlíží bezproblémově, je to nejspíše tím, že nestačí na to, aby pochopil historii a sílu ženských konfliktů.“¹⁰⁷ Mandys tak nepřímou kritizuje styl, jakým Soukupová vykresluje mužské postavy.

S Šrámkovou se ale Mandys naopak rozchází v názoru na to, jak Soukupová zachází s postavou vypravěče. Šrámková se domnívá, že střídání vypravěčů může na čtenáře působit zmatečně, a to zejména protože autorka při výměně vypravěče nemění současně i jazyk. Pro čtenáře tak může být podle Šrámkové obtížné rozeznat, z pohledu koho se na příběh zrovna dívá: „Jazyk setrvává neproměnný v celé próze, a to i tam, kde vypravěč mění svou identitu, což dokládá určitou zmatenost ohledně jeho role. V textech se vypravěčská perspektiva mění často, příběh nazíráme střídavě z pohledu různých postav, přičemž ve dvou prvních povídkách promlouvají dominantně postavy malých chlapců v ich-formě. To jim sice přidává na naléhavosti, nicméně v jejich pásmu působí rušivě občasné zmínky o pohnutkách či pocitech jiné postavy, které se najednou vynořují

¹⁰⁴ ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Zmizel k moři*. A2. 2009, roč. V, č. 17, s. 6

¹⁰⁵ SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizet*. Brno: Host, 2009, s. 335

¹⁰⁶ MANDYS, Pavel. *Dětství jako sourozenecká válka*. *Týden*. 2009, roč. XVI, č. 25, s. 68

¹⁰⁷ Tamtéž.

jakoby z jiného světa kdesi za textem.“¹⁰⁸

Mandys naopak obdivuje vypravěčskou zručnost: „Časté změny vypravěčské perspektivy si Soukupová vyzkoušela už dříve a daří se jí obdivuhodně: zvládne popsat myšlení a jazyk malého kluka stejně jako rozvedené matky, přičemž do textu nezřídka vstupuje i jako objektivní vypravěč a koriguje zkreslené výpovědi svých postav, aniž to je nápadné. Mandys zvláště chválí povídku *Věneček*, která je podle něj „zkonstruovaná vynalézavěji“¹⁰⁹.

Zároveň už po druhé autorské knize vyvstávala otázka, jestli by se Soukupová pomalu neměla vyvíjet někam dál, zdali může mít tak velký úspěch i s dalšími podobně laděnými prózami. Vraťme se například k Janouškovi a jeho kritice ve *Tvaru*: „Považuji přítomnou knihu za jednoznačný úspěch Petry Soukupové a za jeden z nejzajímavějších počinů v rámci současné české prozaické produkce. Přesto však i v rámci tohoto souboru cítím náznak jistého stereotypu a musím se ptát, jestli je možné takovéto literární gesto ještě dlouho udržet, aniž by ztratilo naléhavost a neproměnilo se v odlesk či karikaturu sebe sama. Nu což, uvidíme u knihy třetí.“¹¹⁰

I Šrámková upozorňuje na to, že si není jistá, jestli by se Soukupová neměla vydat jiným literárním směrem. Podle kritičky dochází ve *Zmizet* k jisté recyklaci motivů a jazyka, které se objevily už v knize *K moři*: „Zatímco samotné téma spletnosti rodinných interakcí snese jistě bezpočet zpracování, v oblasti motivů a jazyka začíná docházet k výraznějšímu překrývání (původ problému vždy v otci, motivy obezity, upnutí se ke zvířeti, fobie z masa, které není vidět). Poslední příběh knihy, přestože formálně asi nejpropracovanější, už proto přestává táhnout.“¹¹¹

---

¹⁰⁸ ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Zmizet k moři*. A2. 2009, roč. V, č. 17, s. 6

¹⁰⁹ MANDYS, Pavel. *Dětství jako sourozenecká válka*. *Týden*. 2009, roč. XVI, č. 25, s. 68

¹¹⁰ JANOUŠEK, Pavel. *Zmizet*. *Tvar*. 2009, roč. XX, č. 13, s. 3

¹¹¹ ŠRÁMKOVÁ, Jana. *Zmizet k moři*. A2. 2009, roč. V., č. 17, s. 6

4.1.2 Po nominaci na Magnesii Literu a obdržení ceny

Jarmila Křenková publikovala recenzi na zpravodajském serveru *Aktuálně.cz* jen pár dní před vyhlášením cen Magnesia Litera. Křenková nachází ve *Zmizet* hned několik zdařilých momentů, zároveň ale Soukupovu vidí jako autorku, která se stále ještě formuje. Podle Křenkové *Zmizet* nepředstavuje konkurenceschopné ani svébytné dílo, recenzentka ale nevylučuje, že by se to v budoucnosti mohlo změnit: „Jako by si autorka – jedno jestli záměrně nebo podvědomě – stále ještě pečlivě a systematicky ověřovala východiska a možnosti. Nezbyývá než doufat, že v dalších románech se tato příprava zúročí.“¹¹²

Křenková chválí hlavně deskripci postav a nedorečenost příběhů. Kniha je ale podle ní jinak spíše dokumentární stylizací, mrazivým a neveselým čtením, které postrádá intimní vhled do vnitřního světa postavy. Recenzentka kritizuje vyprávění, které podle ní trpí rezignací, protože si autorka nedává záležet na budování atmosféry. Jako nejzdařilejší hodnotí povídku *Zmizel*. Směrem k celé knize a konkrétně pak k povídce *Na krátko* ale kritizuje, že každá z postav musí mít za každou cenu nějaké prvoplánové, neoriginální poznávací znamení nebo úchylku – ať už jde o pubertální Pavlínu, kterou trápí tloušťka nebo třeba jejího bratra, který je asociální a většinu času tráví skládáním modelů letadýlek.¹¹³ Typologie postav v povídce *Na krátko* podle Křenkové místy asociuje „karikaturu nebo výstup z kurzu tvůrčího psaní“¹¹⁴.

Dvě níže analyzované recenze, které vyšly potom, co *Zmizet* obdrželo cenu Magnesia Litera v kategorii Kniha roku, se v lecčems shodují s předchozími reflexemi. Stejně jako například Šrámková v *A2* nebo Mandys v *Týdnu* se jejich autoři dívají skepticky na to, kolik opravdu vážných problémů musí každá postava řešit, a tedy jak ztrácí na realističnosti. „Někdy má tato ‚zápletka‘, uvěřitelnější obrysy jako v prostřední próze *Na krátko*, jindy, jako v úvodním *Zmizel* a v závěrečném *Věnečku*, se přece jen nakonec zdá, jako by autorka chtěla nakonec všednímu příběhu dodat cosi viditelněji

---

¹¹² KŘENKOVÁ, Jarmila. Soukupová je znovu průvodkyní po rodinné pustině. In: *Aktuálně.cz* [online]. 11. 4. 2010 [cit. 2018-03-04].

Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/soukupova-je-znovu-pruvodkyni-po-rodinne-pustine/r~i:article:665588/>

¹¹³ Tamtéž.

¹¹⁴ Tamtéž.

osudového a začala příliš tlačit na příběhovou pilu,“ píše Ondřej Horák v recenzi pro *Hospodářské noviny*.¹¹⁵ Podle něj Soukupová tímto stylem „vbíhá do systematickosti televizních inscenací – sociálních sond, které bývají tak ‚přetažené‘, že s našimi životy mají společného velmi málo – snad jen to, že jejich tvůrci se stejně jako ostatní zkrátka musí něčím žít“¹¹⁶. Podobně to vnímá i Jiří Peňás v *Lidových novinách*: „Ve *Zmizel* přijde malý, desetiletý, už tak neduživý a křehký chlapec o nohu, když spadne pod auto při jedné dětské šarvátce. Zdá se, že taková rána by na jednu rodinu stačila, ale vzápětí padne ještě hroznější: zmizí jeho starší bratr. Prostě zmizí a už se nedozvíme kam a proč. S takovou náloží se těžko může kdo vyrovnat, není divu, že matka napůl zešílí, otec propadne alkoholismu a chlapec se pak bude snažit také, jak jen to bude možné, zmizet. Skoro se zdá, že i na svou ztracenou nohu zapomněl.“¹¹⁷

Podle Horáka také povídkám ubližuje místní neukotvenost. Podle něj nestačí, že autorka občas zmíní třeba název nějakého města, duch místa zkrátka příběhu chybí.¹¹⁸

Jinak ale recenzent považuje knihu za zdařilou hlavně s přihlédnutím ke skutečnosti, že jde o začínající mladou autorku (Soukupová vydala *Zmizel* ve dvaceti šesti letech). Próza má podle Horáka to, co mají lepší knihy mít, a sice „schopnost ve čtenáři šťárat a vyvést něco málem zapomenutého ze zastrčené komory paměti“¹¹⁹. V případě Soukupové má autor na mysli prvek, který prostupuje všemi příběhy, a sice všední momenty z rodinného života.¹²⁰ V souvislosti s tím si ale Horák pokládá otázku: „Pozapomněli jsme (*na všední momenty z rodinného života – pozn.*) proto, že nebyly pro náš život až tak důležité, anebo proto, abychom si odlehčili náš celoživotní psychický náklad?“¹²¹ Podle Horáka platí pro *Zmizel* obě varianty, právě v tom je ale podle něj mezera této knihy: „To je možná krok, který autorce ještě schází udělat – nikoliv všednodenní rodinnou realitu popisovat, zachycovat, nýbrž ji spíše několika ostře nasvícenými detaily či situacemi evokovat. Řečeno neohrabaně: přetvořit realitu v umělecké dílo. Při nahlížení přízemních životů se odpíchnout od země, a tak se hlouběji

---

¹¹⁵ HORÁK, Ondřej. Životy dušené v dětských pokojích. *Hospodářské noviny*. 2010, roč. IX, s. 11

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ PEŇÁS, Jiří. Namaluj to černě. *Lidové noviny*. 2010, roč. XXIII, č. 96, s. 29

¹¹⁸ HORÁK, Ondřej. Životy dušené v dětských pokojích. *Hospodářské noviny*. 2010, roč. IX, s. 11

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Tamtéž.

¹²¹ Tamtéž.

ponořit,“ uzavírá recenzi Horák.¹²²

Podobně jako Horák postrádá prostorový (i časový) kontext Peňás: „Abych se vyjádřil jasněji: svět těchto próz je velmi redukován a plochý, téměř chybí nějaký časový nebo prostorový kontext, a pokud tam je, tak je dosti vágní: například se zdá, že povídky se odehrávají v současnosti, nanejvýš v 90. letech, ale zároveň chlapec dostane od rodičů zvětšovací přístroj na vyvolávání fotografií, což je bohužel anachronismus. To je samozřejmě detail, i když charakteristický.“¹²³

Mimochodem také Křenková považuje některé věci v příbězích za anachronismy. „Autorčiny vzpomínky a představy o blízké minulosti jsou navíc místy kontaminovány jejím současným vnímáním. To, že se pije žlutá limonáda, jedí tatranky, někdo po někom hodí ábíčkem, ale zároveň všichni vlastní mobil, bohužel nezaručuje soudržnost a životnost takového fikčního světa.“¹²⁴ Na takové momenty můžeme v knize skutečně narazit: „Táta si dá v nádražní hospodě pivo a nám koupí žlutou limonádu, sedíme tam a ani jeden nemluvíme, už toho máme dost, a brácha je navíc uražený.“¹²⁵

Jiří Peňás se ze všech recenzentů staví k trojici povídek vůbec nejskeptičtěji. Domnívá se, že se měl příběh objevit spíše na televizních obrazovkách nebo filmových plátnech, nikoliv jako kniha. Texty povídek mají podle něj rysy, stavbu i jazyk scénářů, a naopak mají daleko do beletrie. V souvislosti s tím podotýká, že minimálně v případě povídky *Na krátko* šlo původně skutečně o scénář, s kterým Soukupová ukončila studium na FAMU a za nějž v soutěži Cena Sazky obsadila třetí místo za nerealizovaný scénář.¹²⁶

Peňás se také nevěrohodně staví k dítěti v pozici vypravěče. Podle něj může takový vypravěč hrát na čtenářovy city a skrze omezenou nebo svéráznou dětskou perspektivu zakrýt možné nedostatky v autorském vidění. Peňás navíc nemá pocit, že by se autorka dokázala do dětské mysli plně vcítit, a být tak věrohodná.¹²⁷

---

¹²² HORÁK, Ondřej. Životy dušené v dětských pokojích. *Hospodářské noviny*. 2010, roč. IX, s. 11

¹²³ PEŇÁS, Jiří. Namaluj to černě. *Lidové noviny*. 2010, roč. XXIII, č. 96, s. 29

¹²⁴ KŘENKOVÁ, Jarmila. Soukupová je znovu průvodkyní po rodinné pustině. In: *Akuálně.cz* [online]. 11. 4. 2010 [cit. 2018-03-04].

Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/soukupova-je-znovu-pruvodkyni-po-rodinne-pustine/r~i:article:665588/>

¹²⁵ SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizet*. Brno: Host, 2009, s. 20

¹²⁶ PEŇÁS, Jiří. Namaluj to černě. *Lidové noviny*. 2010, roč. XXIII, č. 96, s. 29

¹²⁷ Tamtéž.

Obecně ke všem postavám pak doplňuje: „Autorčiny postavy nejsou životné a chybí jim skutečná hloubka, ta je nahrazována gesty a křečovitostí: její desetileté postavy ustavičně něco ‚sere‘, někdo je ‚nasírá‘, nejčastěji tedy sourozenci, také ale babičky a spolužáci, nasráni jsou, třeba když jim kápne marmeláda na triko, svět je prostě k posrání už v deseti. (...) Bohužel těm malým nasrancům jejich nasranost nevěřím, přestože jim autorka moc důvodů k radosti nepřipravila: nejsou to děti, jsou to ponuré fantomy autorčiných obsesí v dětských převlecích.“¹²⁸ Peňás, který dílo opravdu strhal, se snaží přijít na to, proč se odborná porota rozhodla ocenit právě tuto knihu. On sám si na to odpovídá těmito slovy: „Jistě její mládí, které je hodnotou samo o sobě. A chápu, že při určitém pohledu se mohou její texty jevit jako asketicky disciplinované, snad i osobitě konstruované, lze snad mluvit o minimalismu, což můžeme považovat za klad a přednost. Skutečně se nepodbízí, je stále stejně zaujatá svým způsobem ‚malby‘, svou tmavou monotónností.“¹²⁹

4.1.3 Závěrem

Interpretace textů ukázala, že se autoři v řadě názorech na knihu *Zmizet* shodovali. Značnou část analýzy jsem věnovala tomu, jak hned několik ohlasů shodně vychválilo precizní práci Soukupové s psychologií postav. Pavel Janoušek v návaznosti na to ocenil, že si spisovatelka volí téma rodinných vztahů, které velmi umně rozpracovává. Pavel Šidák pozitivně komentoval inovativní kompozici, k níž se Soukupová uchyluje. Podle Zuzany Musálkové se spisovatelce podařilo vyhnout užívání klišé a patosu, i přestože k tomu některé motivy v knize „svádějí“.

Řada recenzentů a kritiků ale autorce několik věcí vytkla. Jana Šrámková kritizovala otevřené konce příběhů a v románu jí scházela katarze, nějaký zvrátový moment. Šrámková se opřela i do toho, že rodiny v povídkách prakticky bez přestání zápasí s nepřízní osudu, kvůli čemuž příběh ztrácí na reálných konturách. Obdobně jako Šrámková to vnímal i Pavel Mandys, Jarmila Křenková nebo Ondřej Horák.

Zřejmě nejvíce vyčnívala recenze od Jiřího Peňáse. Autor se do díla kritickým způsobem vyjadřování velmi opřel. Rozčillovaly ho zejména dětské postavy, které podle

---

¹²⁸ PEŇÁS, Jiří. Namaluj to černě. *Lidové noviny*. 2010, roč. XXIII, č. 96, s. 29

¹²⁹ Tamtéž.

něj nepůsobí věrohodně. Z mého pohledu ale Soukupová hovoří za tyto protagonisty dobře a to, co Peňás kritizuje jako „neustálou nasranost postav“¹³⁰, naopak dle mého mínění k dětem přirozeně patří – rozčilují je zákazy od rodičů nebo hádky se staršími sourozenci a mají pocit, že všechny problémy může vyřešit útek.

Dle mého pohledu bylo zejména prvních šest analyzovaných ohlasů (4.1.1 Před získáním *Magnesie Litery*) velmi zdařilých. U následujících třech recenzí mě ale zarazila kritika toho, že Soukupová se některými detaily v knize dopouští anachronismů. Ani jeden z recenzentů (Křenková, Peňás a Horák) dle mého názoru neuvedl relevantní příklad anachronismu. Podle Křenkové do sebe dobově nezapadá, že postavy na jedné straně pijí žlutou limonádu, jedí tatranky a (děti) čtou časopis *ABC* a na druhé straně používají mobilní telefon. Podle mě se ale tyto věci navzájem nevylučují. Pokud by recenzenti trvali na zařazení děje do konkrétnějšího časového období, pak může jít kupříkladu o 90. léta 20. století nebo přelom nového tisíciletí. Peňásovi zase nesedělo, že chlapec dostane zvětšovací přístroj na vyvolání fotografií, i přestože se podle recenzenta kniha odehrává zřejmě v současnosti nebo v 90. letech. Nevidím ale důvod, proč by člověk tento přístroj i v dnešní době nemohl vlastnit. Navíc patří-li fotografování k zálibě, jako je tomu i v povídce *Zmizel*. Nakonec je třeba zopakovat, že Soukupová zkrátka neusiluje o zachycení reality, soustředí se na vnitřní svět postav. Tyto drobnosti, kterými se uvedení autoři zabývají, podle mě nejsou příliš na místě a už vůbec to není něco, čeho by si běžný čtenář všiml. V souvislosti s tím příliš nerozumím Horákovi, kterému v knize překáží právě ona místní neukotvenost. Celkově mi Horákova recenze přišla jako nejméně zdařilá bez nějaké vyšší přidané hodnoty. Z mého pohledu autor nepřišel s žádným čerstvým ani zajímavým postřehem o titulu.

---

¹³⁰ PEŇÁS, Jiří. Namaluj to černě. *Lidové noviny*. 2010, roč. XXIII, č. 96, s. 29

4.2 Analýza mediálních ohlasů na *Pod sněhem*

Když Petra Soukupová v březnu 2015 přišla na trh s románem *Pod sněhem*, platila už za etablovanou spisovatelku, která za sebou měla čtyři vydané knihy a jejíž tvorba byla několikrát oceněna. Možná i z tohoto důvodu podrobilo novou knihu literárně-kritické reflexi více recenzentů, než tomu bylo v případě *Zmizet* z roku 2009, kdy Soukupová byla začínající literárkou.

Obdobně jako *Zmizet* se i *Pod sněhem* několikrát objevilo v žebříčku nejprodávanější české a zahraniční beletrie, který sestavuje Svaz českých knihkupců a nakladatelů, a sice v prvních týdnech po vydání 19. března 2015.

Skrze databázi Newton Media jsem tedy našla o něco více recenzí a kritik než na předchozí titul. Při selekci jsem kladla důraz na to, aby texty vybrané k analýze pocházely z různorodých typů médií. Nakonec jsem k rozboru zvolila sedm článků z těchto médií: *Host*, *iLiteratura.cz*, *Lidové noviny*, *Novinky.cz*, *Reflex*, *Respekt* a *Tvar*.

Dále jsem do analýzy zahrnula diskuzní pořad České televize *Jasná řeč Josefa Chuchmy*, který se reflexi knihy taktéž věnoval. Moderátor pořadu, kritik a publicista Josef Chuchma o titulu diskutoval s recenzentkami Klárou Kolářovou a Kateřinou Kadlecovou. Právě od Chuchmy, Kolářové i Kadlecové pochází také tři ze sedmi vybraných recenzí (*Lidové noviny*, *Novinky.cz* a *Reflex*). Současně jsem tak do analýzy dodala i několik jejich názorů, které zazněly ve zmiňovaném pořadu ČT. Analýza obsahuje jednu podkapitolu.

Výše zmíněná média byla již stručně představena v předchozích kapitolách (časopis *Host* v podkapitole 1.1) s výjimkou serveru *iLiteratura.cz*, serveru *Novinky.cz*, časopisu *Reflex* a pořadu *Jasná řeč Josefa Chuchmy*.

- Internetový server *iLiteratura.cz* byl založen v roce 2002 a podrobně mapuje novinky z českého i zahraničního literárního světa.
- *Jasná řeč Josefa Chuchmy* byl kritický diskuzní týdeník kulturní stanice České televize *ČT art*, v němž se hosté-odborníci vyjadřovali k řadě uměleckých témat. K roku 2018 pořad zanikl¹³¹.

---

¹³¹ MACHALICKÁ, Jana. Zóna plná umění. Česká televize startuje In: *Lidovky.cz* [online]. 7. 1. 2018 [cit. 2018-08-04].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/zona-plna-umeni-ceska-televize-startuje-novy-porad-a-web-o-kulture-10g-/kultura.aspx?c=A180105_102122_ln_kultura_jto

- *Novinky.cz* jsou obdobně jako např. *Aktuálně.cz* zpravodajský server obohacený také o kulturu (rubrika *Salon*), web existuje od roku 1998.
- *Reflex* funguje jako týdeník orientující se na politické i kulturní dění, na trhu se poprvé objevil v roce 1990.

S jednou z prvních recenzí na román *Pod sněhem* přišel internetový server *iLiteratura.cz*. Jde veskrze o velmi kladný ohlas. Autorka článku Markéta Kittlová novou knihu chválí a – vzhledem k formě a zvolené perspektivě – vidí částečný návrat k prvotině *K moři*.¹³²

Pozitivní dojmy Kittlové ve stručnosti nejlépe vystihuje jedna z jejích vět v recenzi, a sice že se „Petře Soukupové podařilo z mála vytěžit mnoho“¹³³. Kittlová tuto formulaci píše až v samotném závěru textu, předtím ale zřetelně vysvětluje, co tím myslí. I přestože je pro příběh charakteristický nedostatek prostoru (doslova i metonymicky – děj se odehrává během jediného dne a zhruba ze sedmdesáti procent jen ve stísněném prostoru auta), autorce se podařilo i na tak malé ploše rozehrát zdařilé drama jedné rodiny.¹³⁴ Vzájemné nepochopení a komunikační neobratnost (které v celé knize hrají prim, jak už je u Soukupové zvykem) komentuje Kittlová takto: „Soukupová dokáže pomocí dialogů vytvořit dokonalou iluzi přirozenosti a nezprostředkovanosti dění. A ještě víc než z pouhých dialogů čerpá text sugestivitu z umně vytvořeného napětí mezi tím, co si postava myslí, co má na jazyku, ale nakonec neřekne, a co naopak vysloví, tedy z napětí mezi dialogem, který mezi sebou postavy vedou, a vnitřním monologem každé z nich.“¹³⁵

Kittlová celkově hodnotí knihu jako velmi čtivou. Z jejího pohledu je tomu tak nejen díky rychlému střídání replik a koncentrovanosti děje, ale i oné „přísné ohraničenosti, snad až stísněnosti“¹³⁶. Ta se týká zmiňovaného prostoru, na kterém se příběh odehrává, samotného děje, kdy postavy nejčastěji pozorujeme při běžným činnostech (jako vaření, konzumování jídla nebo třeba oblékání), a nakonec myšlenkového

¹³² KITTLOVÁ, Markéta. Každodennost utopená v čísburgrech. In: *iLiteratura.cz* [online]. 21. 3. 2015 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34539/soukupova-petra-pod-snehem>

¹³³ Tamtéž.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Tamtéž.

obzoru protagonistů, jejichž přemýšlení je omezeno čistě na jejich vlastní starosti, přání a ambice a do kterého nijak nezasahuje vnější svět – společenská situace, události ve světě, zkrátka nic, co by prozradilo něco o jejich politické, náboženské nebo jiné ideologii.¹³⁷ „Na okleštěném prostoru ztvárnila (*Soukupová*) nejen propletené předivo životů tří, respektive čtyř žen, ale i drama lidské každodennosti utopení v žabomyších válkách, čísburgrech, sobeckosti a nepochopení. Je to svět tísnivý, udušený sám sebou – ale fascinujícím způsobem zformovaný,“ uzavírá Kittlová text, kterým zároveň čtenáře vrací na jeho úplný začátek k titulku „Každodennost utopená v čísburgrech“.¹³⁸

Mezi prvními recenzemi byla také ta od Kláry Kolářové na zpravodajském serveru *Novinky.cz*, jejíž titulek je rozhodně přímočařejší než v případě předchozí recenze, zní: „Soukupová je pořád dobrá psycholožka“. Kolem toho se vlastně točí i celá reflexe – podle Kolářové je *Pod sněhem* stejně jako předchozí čtyři autorčiny knihy „spletencem křivd, neporozumění a usazených nedořečeností“¹³⁹. Autorka není sentimentální ani nepoužívá klišé, zkrátka opět ukazuje, co je její nejsilnější stránkou, a sice „popsat běžný den svých hrdinů tak, že jsme schopni v nepřehledném chaosu myšlenek a vzpomínek nahmatat přesně a citlivě popsané útržky příběhů“¹⁴⁰. „Čtenář na to rád přistoupí – každý tak trochu doufá, že jeho život ukrývá pod všemi nánosy banalit a všedností ohromně zajímavý materiál. A Petra Soukupová takový luxus svým postavám poskytuje,“ vysvětluje Kolářová, čím si spisovatelka mimo jiné může získat čtenáře.¹⁴¹

Kolářová jako by v recenzi chtěla akcentovat hlavně jednu věc: jde o „tradiční Soukupovou“, jak ji znají laici i odborníci a která ani v této knize ničím nepřekvapila. Z Kolářové hodnocení románu je tedy tak trochu cítit dojem „neurazí, nenadchne“.¹⁴²

---

¹³⁷ KITTLOVÁ, Markéta. Každodennost utopená v čísburgrech. In: *iLiteratura.cz* [online]. 21. 3. 2015 [cit. 2018-08-04]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34539/soukupova-petra-pod-snehem>

¹³⁸ Tamtéž.

¹³⁹ KOLÁŘOVÁ, Klára. Soukupová je pořád dobrá psycholožka. In: *Novinky.cz* [online]. 23. 3. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/364793-recenze-soukupova-je-porad-dobra-psycholozka.html>

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

Jako „zabydlený mikrosvět se svými pravidly, v němž dominuje koncentrace na mezilidské vztahy, zachycené ze subjektivního pohledu s tak velkou dávkou skepse, že ani nedává šanci na výraznější změnu“¹⁴³, charakterizuje román Pavel Portl v kritice pro časopis *Host*. V souvislosti s tím i on potvrzuje pocity svých kolegů, tedy že Soukupová nevystupuje ze své komfortní zóny, koneckonců perex jeho článku začíná slovy „stará dobrá“¹⁴⁴ Petra Soukupová.

Portl vidí slabinu ve struktuře vypravování. Podle něj Soukupová neumí s figurou vypravěče pracovat úplně dobře, popisuje to jako „chaotické laviny, z nichž se čtenář prohrabává zpět na smysluplný povrch“¹⁴⁵. Naopak ale vnímá jako povedený experiment, že je přímá řeč zbavena uvozovek.¹⁴⁶

Podle Portla se Soukupové sice podařilo vymodelovat postavy, které působí jako lidé z reálného života, tento dojem ale oslabuje interakce hrdinek. Ta je podle Portla už méně uvěřitelná: „Celodenní maraton vzájemné kritiky, ironických poznámek a kousavých komentářů probíhá bez přestávky; nedostavují se delší okamžiky smíru nebo alespoň částečného porozumění, jsou to maximálně krátkodeché aliance, které se vzápětí rozpadají. Soukupová tím do značné míry oslabuje čtenářský účinek“.¹⁴⁷

Podle Portla by Soukupové při psaní příští knihy prospěla změna. Podle něj se nabízejí dva směry, kterými by se mohla vydat: experimentovat s formou, jako se o to pokusila v románu *Marta v roce vetřelce*, který byl psán jako deník. Portl ale dodává, že je otázka, zdali by šla složitější struktura textu skloubit s jednoduchým stylem autorčina psaní. Druhá možnost by pak byla zvolit jiné téma a prostředí.¹⁴⁸ Tedy jak doslova píše Portl: „vymanit se z rodinných pout a vyjít do ulice“¹⁴⁹.

Že Soukupová nevybočuje ze zajetých kolejí, komentuje pro *Lidové noviny* také Josef Chuchma. Text dokonce začíná krátkým úryvkem ze *Zmizet*, který by podle něj laděním a podstatou obsahu dost dobře zapadl i do románu *Pod sněhem*. Chuchma se ptá, zda je ona všednost jedné banální soboty autorkou podána nevšedně a tak, že na to čtenář

---

¹⁴³ PORTL, Pavel. Hrabat se lavinou ženského hašteření. *Host*. 2015, roč. XXXI, č. 6, s. 90–91

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Tamtéž.

nezapomene. Recenzent chválí, jak se spisovatelka s přibývajícím textem v postavách zabydluje a vyžívá se v jejich stereotypech, současně ale žádné postavy nenadržuje. Chuchmovi se líbí také to, jak pružně proměňuje vypravěčská hlediska. Tím, jak plynule přechází od dialogů protagonistů k jejich monologům, dává podle Chuchmy čtenářům šanci poznat vnitřní i vnější svět postav.¹⁵⁰

Podle Chuchmy má ale román spíše charakter detailistického obrazu nebo dokonce laboratorní zprávy „o intimitě vybraného vzorku současné české střední třídy, která nemá základní existenční starosti, nasycena a materiálně zajištěna se roční v nuancích, zda si dát dortík, nebo zmrzlinku, zda koupit každému dítěti zvláště jeden tablet, aby se nehádaly, jaké vzít s sebou na hory lyže a podobně“¹⁵¹. Chuchma pokračuje: „Svět mimo tento mikrokosmos se v knize hlásí jen v nepatrných, zanedbatelných ozvucích, redukováných navíc na pracovní povinnosti, které jsou rovněž podány ve stylu instrumentálního vykonávání úkonů typu odepsat na e-mailly či vyřídit telefonát. Jednou, v budoucnosti, ten román možná bude vnímán jako výmluvná živočichopisná zpráva o pobývání rozmazlených Čechů na planetě počátkem 21. století.“¹⁵²

4.2.1 Mužské postavy

Podobně jako Pavel Mandys v recenzi na *Zmizet v Týdnu* se ani Chuchma nevyhnul poznámce o mužských rolích. Ti jsou v očích Soukupové pasivními postavami, které v ději hrají tak trochu „druhé housle“. V románu *Pod sněhem* je přítom tento moment ještě výraznější než u *Zmizet*. Chuchma to zasazuje do širšího společenského kontextu o obrazu současné české společnosti: „A ty ženy, které tvrdí, že mužská role v rodinách se u nás obecně ocitá v nebyvalé krizi, dostávají v próze *Pod sněhem* řádnou dávku podpůrného materiálu. A v tom také ovšem tkví úskalí té knihy: *Pod sněhem* je výřečné utvrzovací určité soudy o současnosti; četba toho románu postupně přejde v hladký konzum předpokladatelného materiálu, který by klidně mohl být o sto stránek kratší anebo o dvě stě stran delší. Takzvaná pravda života zde přebíjí pravdu estetickou i noetickou; hlavním

---

¹⁵⁰ CHUCHMA, Josef. Peklo jsou ti druzí a taky trochu já. *Lidové noviny*. 2015, roč. XXVIII, č. 97, s. 29

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

argumentem je, že přesně takhle, jak to Soukupová píše, to přece ‚dneska chodí‘.¹⁵³

Také Erik Gilk v kritice pro literární obtýdeník *Tvar* podotýká, že se Soukupová tentokrát rozhodla výhradně pro ženské hlasy. Gilk přemítá, jak tuto absenci mužských rolí chápat: „Vedle záměru ponechat ryze ženské vnímání světa bez genderově protichůdné korekce tím dosáhla efektu ztajení některých faktů.“¹⁵⁴ Gilk myšlenku rozvíjí dál – všímá si postavy otce dcer, jehož vnitřní svět zůstává čtenáři naprosto utajen. I na rozkol mezi ním a manželkou nahlížíme jen z pohledu ženy: „Přestože všechny dcery tatínka oddaně milují, on o ně ani o jejich potomky nejeví zájem, v průběhu vlastní oslavy odchází do své (bývalé) pracovny, čte si noviny a opakovaně usíná v křesle. Působí sice smířeně, ale do jeho nitra nikdy nenahlédneme. Kolem jeho postavy tak vzniká jakási mysteriózní aura. Tomu odpovídá kdysi dlouho udržovaný zákaz vstupu do jeho pracovny, jak je pojmenována jedna ze vzpomínkových kapitol. Je výjimečná tím, že jsou v ní v těsném sousedství konfrontovány pohledy všech sester.“¹⁵⁵

Gilk je tedy další recenzent-muž, který převahu jednoho pohlaví v knize řeší. Naráží na to ale i ženské recenzentky, jak níže popíšu. Gilk se ale ve věnuje i jiným aspektům. Podle něj se například čas potřebný k přečtení textu knihy překrývá s časem příběhu, není-li dokonce delší. Podotýká, že takový jev je v současné próze vzácný.¹⁵⁶

Autor také zasazuje dílo do širšího literárního kontextu, kdy nachází paralelu mezi románem *Pod sněhem* a (shodou okolností taktéž čtvrtou prózou) spisovatele Ladislava Fukse *Spalovač mrtvol* (1967): „Novela se stala bezpochyby prozaickou nejslavnější knihou, jakkoliv kritika upozorňovala na Fuksovo opakování uměleckých postupů a jejich extrapolaci. Příznačný je titul recenze Milana Suchomela ‚Meze metody‘¹⁵⁷, konstatující vyprazdňování jednou zvolené literární strategie, jež už pozbývá smysluplné funkce a stává se mechanickou manýrou, což vede ke ztrátě napětí ve významové struktuře díla. Jsem zvědav, zda autorka objeví i jiné přednosti svého nesporného talentu a pokusí se proměnit svoji poetiku podobně, jako to učinil Fuks v následujícím románu *Myši Natálie*

---

¹⁵³ CHUCHMA, Josef. Peklo jsou ti druzí a taky trochu já. *Lidové noviny*. 2015, roč. XXVIII, č. 97, s. 29

¹⁵⁴ GILK, Erik. Na vrcholu. *Tvar*. 2015, roč. XXVI, č. 12, s. 3

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ Recenze na novelu *Spalovač mrtvol* od literárního historika a kritika Milana Suchomela, která vyšla v roce 1967 v časopise *Host do domu*.

Mooshabrové," píše Gilk.¹⁵⁸ *Myši Natálie Mooshabrové (1970)* představují první Fuksovou knihu, v níž do té doby monotematický autor opustil motiv holocaustu a dal se na experiment s formou díla. Autor převážně psychologické prózy s válečnými tématy si na ploše tři sta stran vyzkoušel žánr grotesky, hororu a antiutopie, prózu zasadil do fiktivního světa.

Gilk tedy Soukupové doporučuje zkusit příště psát prostě jinak, obdobně jako tomu bylo v případě Ladislava Fukse: „Netroufám si soudit, jaký vliv má na ustrnutí jejího psaní scenáristická praxe, jisté však je, že je na čase ho překonat,“ zakončuje Gilk.¹⁵⁹

Kromě Chuchmy a Gilka se rolemi mužů a žen v knize okrajově zabývají i Kateřina Čopjaková v *Respektu* a Kateřina Kadlecová v *Reflexu*. Čopjaková píše, že i přestože jsou muži v knize jádrem mnoha problémů, prostor, aby vysvětlili svůj pohled na věc, nedostávají: „Naopak věčným zpochybňováním jejich citů k dětem i matkám svých dětí je (*Soukupová*) marginalizuje na bručouny, které zajímá jen jejich klid a práce, rozčeřené občasnou milenkou. (...) Příběh tak dostává opačnou perspektivu než mainstreamová společenská realita. Namísto otce, vysokoškolského pedagoga a architekta, se pozornost soustředí na matku, úřednici na stavebním úřadě. Namísto Libora, zřejmě manažera, dostává prostor kojící Blanka, jejíž denní režim vyplňují dětské kroužky, pleny a vaření. Olina jako svobodná je z pohledu sester (a asi i mužů) hermafrodit, který nikdy nebude úplně úspěšný v práci ani v mateřské roli, což kompenzuje přísností k sobě i ostatním s výjimkou syna Olivera.“¹⁶⁰ Čopjaková ale zdůrazňuje, že Soukupová z žen rozhodně nedělá žádné chudinky a nenahlíží na ně nijak lítostivě.

Kadlecová v týdeníku *Reflex* obdobně jako Čopjaková poukazuje na to, že muži sice stojí v centru všech problémů, o jejich myšlenkách se ale nedozvíme nic: „Muži jsou v tomhle románu jablkem sporu, ale sami nedostanou příležitost se vyjádřit – buď jsou nepřítomni jako Olinin někdejší partner Stefano, nebo je ženské nepustí ke slovu.“¹⁶¹

Gilk, Čopjaková ani Kadlecová ale nevyváženost mužských a ženských postav otevřeně nijak nekritizují, spíše si této skutečnosti prostě jen všímají. Jediný Chuchma skutečně naznačuje jakési utlačování mužů, které jako by podle něj šlo ruku v ruce se snahou společnosti 21. století smazávat stereotypy mezi pohlavími. Tento poměrně

¹⁵⁸ GILK, Erik. Na vrcholu. *Tvar*. 2015, roč. XXVI, č. 12, s. 3

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ ČOPJAKOVÁ, Kateřina. V lepkavé pavučině rodiny. *Respekt*. 2015, roč. XXVI, č. 14, s. 54

¹⁶¹ KADLECOVÁ, Kateřina. Hustá cesta z města. *Reflex*. 2015, roč. XXVI, č. 16, s. 92

různý postoj dává najevo i v pořadu České televize *Jasná řeč Josefa Chuchmy*: „Jednání žen se kolem mužů často točí a je motivováno nějakým vztahem, nebo nevztahem k mužům. Ale ti muži jsou v knize odsouzeni k roli nemluvných nekňubů nebo neempatických existencí,“ říká v pořadu Chuchma.¹⁶² Na názor se pak ptá i obou hostů, tedy Kláry Kolářové a Kateřiny Kadlecové. Podle Kadlecové je to v pořádku, podle ní Soukupová pouze vykreslila „jeden z obrazů světa tak, jak ho každá žena může cítit a vnímat“¹⁶³.

Podle Kolářové nejde o žádný zásadní prvek knihy, který by bylo nutné do hloubky analyzovat. Tím nepřímo vysvětluje i to, proč se otázce postav mužů v recenzi pro *Novinky.cz* vůbec nevěnuje. Kolářová k tomu dodává, že by jenom z důvodu převahy ženských protagonistek, nenazývala knihu ženskou literaturou.¹⁶⁴ Jak již bylo řečeno v jedné z předešlých kapitol, označení „ženská literatura“ je značně diskutabilní.

Kolářová v pořadu zmiňuje ještě jeden zajímavý faktor, a to že Soukupová nechává postavy žít v určité bublině mimo zbytek společnosti. To zřejmě souvisí s tím, že sama spisovatelka o sobě tvrdí, že v takové bublině žije, vysvětluje v pořadu Kolářová.¹⁶⁵ Soukupová se skutečně v minulosti nechala opakovaně slyšet, že to má v životě takto nastavené, například v již citovaném rozhovoru pro zpravodajský web *idnes.cz*: „Přijímám tuto výtku zcela, ale vlastně mě to příliš netrápí, protože to dělám záměrně. Nechci psát o společenských problémech současnosti, nebavilo by mě to a neuměla bych to. (...) Moc se o společenské dění nezajímám anebo ho záměrně ignoruju.“¹⁶⁶

---

¹⁶² CHUCHMA, Jiří. *Jasná řeč Josefa Chuchmy*. In: *ČT art* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180015/video/395450>

¹⁶³ KADLECOVÁ, Kateřina. *Jasná řeč Josefa Chuchmy*. In: *ČT art* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180015/video/395450>

¹⁶⁴ KOLÁŘOVÁ, Klára. *Jasná řeč Josefa Chuchmy*. In: *ČT art* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180015/video/395450>

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ BEZR, Ondřej. Nemůžu prostě psát jinak, říká o novém románu Petra Soukupová. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *idnes.cz* [online]. 18. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/petra-sooukupova-rozhovor-pod-snehem-dx1-/literatura.aspx?c=A150417_164213_literatura_ob

S úsudkem Kateřiny Kadlecové se pak detailněji seznamujeme v recenzi pro *Reflex*. Zde Kadlecová hodnotí například různé polohy vypravování. Střídající se perspektivy vypravěče hodnotí jako svižné. Dodává, že zejména odbočky do interního myšlení postav jsou něco, co Soukupová prostě umí. Neznačenou přímou řeč ale nevnímá jako přidanou hodnotu: „Jen je ta neznačená přímá řeč vlastně docela nepřehledná, někdy člověk musí přečíst pěkných pár řádků, aby zjistil, kdo to vlastně hovoří nebo že tohle si postava už jen myslí, avšak nahlas to neříká.“¹⁶⁷ „Na úkor přehlednosti mohou být i velmi dlouhá souvětí nebo fakt, že dospělé sestry mluví podobně. Kupříkladu jedovatě a vulgárně před dětmi i svými rodiči, což možná některým čtenářům nebude připadat úplně uvěřitelné,“ pokračuje Kadlecová¹⁶⁸ a navazuje úryvkem z knihy:

„Olino, nech mě už bejt, nic jsem neřekla a do ničeho se ti neseru, tak se mnou mluv laskavě aspoň normálně. Už mě taky sereš, nejsi jediná, kdo má právo bejt furt nepřijemnej.

Oliver přestane brečet.

Mami, teta mluví hrozně sprostě.“¹⁶⁹

Soukupovou označuje za „dobrou pozorovatelku s citem pro detail a nadanou amatérskou psycholožku“¹⁷⁰: „Křehké vztahy a rodinná pouta ostatně matka dvouleté dcerky obrábí jakožto dramaturgyně už čtyři roky i v divácky nejúspěšnějším (a pro mnohé nejtriviálnějším) českém televizním seriálu *Ulice*.“¹⁷¹

Podobně zní také slova Čopjakové v *Respektu*. Podle ní Soukupová v knize dotahuje k dokonalosti metodu „teď a tady“¹⁷², „kdy zmnožením myšlenek, pocitů a nálad lapá realitu a popírá čas“¹⁷³: „Repliky vrší se zručností hodnou absolventky scenáristiky, která ví, jak diváka připoutat, i když opět nejde o příjemné téma.“¹⁷⁴

---

¹⁶⁷ KADLECOVÁ, Kateřina. Hustá cesta z města. *Reflex*. 2015, roč. XXVI, č. 16, s. 92

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ SOUKUPOVÁ, Petra. *Pod sněhem*. Brno: Host, 2015. Román (Host), s. 226

¹⁷⁰ KADLECOVÁ, Kateřina. Hustá cesta z města. *Reflex*. 2015, roč. XXVI, č. 16, s. 92

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² ČOPJAKOVÁ, Kateřina. V lepkavé pavučině rodiny. *Respekt*. 2015, roč. XXVI, č. 14, s. 54

¹⁷³ Tamtéž.

¹⁷⁴ Tamtéž.

4.2.2 Závěrem

Recenzenti a kritici se v reflexích na román *Pod sněhem* hodně koncentrovali na to, k jakým proměnám vypravěče dochází, že příběh začíná a končí ve stejný den a že se postavy většinu děje pohybují v prostoru jednoho auta. Střídání ich-formy a er-formy v kombinaci s retrospektivními pasážemi a vynecháním uvozovek u přímé řeči hodnotili autoři rozličně. Pavel Portl například graficky neoznačenou přímou řeč kvitoval, střídání vypravěčů se ale podle něj autorce příliš nezdařilo. Opačně tento aspekt viděla Kateřina Kadlecová, která odlišné roviny vypravěčů vnímala jako svižný prvek knihy, zato ale postrádala uvozovky. Pro čtenáře podle ní může být matoucí také skutečnost, že všechny tři sestry mají velmi podobné vyjadřování.

Osobně vidím jako velmi zdařilou kritiku od Erika Gilka v časopise *Tvar*, mimo jiné i díky zmínce z historie – literární tvorbě Ladislava Fukse.

V literárně-kritických reflexích pak nejvíce vyčnívalo téma mužů a žen. Musím říct, že mě tato skutečnost mírně překvapila, nedomnívala bych se, že tato tematika patří k významným rysům románu. Poměrně přehnaný mi tak přišel názor Josefa Chuchmy, který napsal mimo jiné toto: „A ty ženy, které tvrdí, že mužská role v rodinách se u nás obecně ocitá v nebyvalé krizi, dostávají v próze *Pod sněhem* řádnou dávku podpůrného materiálu.“¹⁷⁵ Chuchma má tendenci stále knihu zasazovat do širšího společenského kontextu, i když to je právě to, čemu se Soukupová zřejmě úmyslně a ráda vyhýbá. Opravdu si nemyslím, že by chtěla knihou snad přispět k debatám o genderové nerovnosti nebo se jasně postavit na stranu jednoho pohlaví, ve svých knihách se přece společenským tématům straní. Myslím, že je to zřejmé také z podrobné interpretace tvorby této autorky a některých rozhovorů, které Soukupová v minulosti poskytla. V souvislosti s tím mi nepřijde příliš relevantní ani další Chuchmova poznámka: „Jednou, v budoucnosti, ten román možná bude vnímán jako výmluvná živočichopisná zpráva o pobývání rozmazlených Čechů na planetě počátkem 21. století.“¹⁷⁶

Stejně jako zaznělo u recenzí a kritik na *Zmizet*, i nyní se někteří odborníci vyslovili proto, aby Soukupová příště zkusila psát jiným stylem nebo o jiném tématu, např. Pavel Portl.

---

¹⁷⁵ CHUCHMA, Josef. Peklo jsou ti druzí a taky trochu já. *Lidové noviny*. 2015, roč. XXVIII, č. 97, s. 29

¹⁷⁶ Tamtéž.

Od té doby (od roku 2015) napsala Soukupová kromě další knížky pro děti i román *Nejlepší pro všechny*, v něm nicméně zůstává naprosto věrná dosavadní tvorbě.

Závěr

Cílem bakalářské práce *Mediální ohlas románů Zmizet a Pod sněhem Petry Soukupové* bylo podat ucelený obraz o kritickém ohlasu těchto dvou knih v médiích. Toho jsem dosáhla skrze analýzu kritik a recenzí z let 2009 a 2010 a následně z roku 2015.

Teoretická část nejprve autorku představila a poté vymezila hlavní znaky její tvorby. Práce se soustředila i na interpretaci povídkového triptychu *Zmizet* a románu *Pod sněhem*. Dále se zabírala současnou definicí literární kritiky. V teoretickém segmentu bylo mimo jiné zmíněno, v jakých médiích se v současné době literární kritiky a recenze vyskytují. Na teoretický úvod navazovala praktická část, která s články z některých jmenovaných periodik pracovala.

Analytická část ukázala, že shromáždit dostatek mediálních odezev na uvedená díla nebylo problematické. Obě prózy jsou aktuální, čili se daly recenze a kritiky skrze internetovou databázi velmi snadno dohledat. Dále je zjevné, že tvorba Petry Soukupové zkrátka není literárním kritikům lhostejná, naopak se s každým novým dílem těší jejich zájmu. Práce si v tezí a následně v úvodu kladla za cíl, aby články pocházely z odlišných druhů médií, což se také neukázalo jako překážka. Hodnocení autorčiných děl dostává prostor jak v časopisech orientujících se výhradně na literaturu, tak v celé řadě ostatních médií. Celkem k rozboru posloužilo patnáct článků z dvanácti různých médií a dále jeden díl pořadu stanice České televize ČT art. Práce zkoumala, jakým způsobem jednotliví kritici o prózách referovali a jak je interpretovali.

Jak nastínila také kapitola 2 Interpretace próz Petry Soukupové, literární kritici často poukazují na několik signifikantních rysů spjatých s tvorbou této prozaičky. Tato skutečnost se ukázala jako pravdivá i v případě analýz mediálních ohlasů. Autoři textů se opakovaně dotýkali neobvyklé formy vypravování, scénaristických tendencí nebo ignorace dobového a místního kontextu.

Vesměs můžeme říci, že kritika přijala oba tituly pozitivně. Z textů je zřetelné, že odborná veřejnost považuje Soukupovou za nadějnou, talentovanou spisovatelku, jejíž díla rozhodně stojí za hlubší povšimnutí. Souhrnně lze napsat, že kritici vidí Soukupovou jako autorku, jež dokáže upoutat úsečným stylem jazyka a zdánlivě banálními tématy, které ale kvalitně rozpracovává.

Co se týče tří povídek *Zmizet*, několik recenzentů (např. Jana Šrámková) se domnívalo, že je dílo analogické k novele *K moři*. Jen v málokteré recenzi a kritice pak

nepadly pochvalné komentáře na výtečnou psychologii postav. V analýze se také objevil zajímavý moment srovnání kompozice, kterou autorka při psaní volí, s prvky francouzského naturalismu (Pavel Šidák). Několik kritiků (např. Pavel Janoušek) si také pokládalo otázku, jestli Soukupová brzy neunaví a zdali by neměla příště zpracovat jiné téma za použití odlišného jazyka. Objevila se také negativní zmínka ohledně anachronismů, a to rovnou od trojice autorů (Jarmila Křenková, Ondřej Horák a Jiří Peňás).

V recenzích a kritikách na román *Pod sněhem*, které rozebírala druhá analýza, zaznívaly některé podobné názory, což byl jistě i ukazatel toho, že se obě knihy nijak dramaticky neliší. Kritici (např. Klára Kolářová) opět zdůrazňovali psychologickou drobnokresbou nebo absencí časové a místní souvislosti. Ještě více se kritici zaměřovali na to, že nejenže čtenář netuší nic o době a místě, stejně tak nezná názorovou inklinaci nebo politickou orientaci postav. Na poměrně raritní kompozici díla včetně role vypravěče poukazovali například Erik Gilk nebo Pavel Portl. Do popředí zájmu některých textů se dostala také převaha ženských postav v románu. Kolem tohoto tématu se rozpoutala diskuse i v pořadu *Jasná řeč Josefa Chuchmy*.

Myslím, že analýza mediálního ohlasu děl Petry Soukupové se nabízí k dalšímu zkoumání i do budoucna. A to zejména v souvislosti s tím, že v recenzích a kritikách opětovně zaznívalo, že by se Soukupová měla pokusit vybočit z komfortní zóny a posunout své psaní jiným směrem. Pokud by Soukupová v budoucnu skutečně tak učinila, o to více by její tvorba stála za další analýzu.

Summary

The goal of the bachelor thesis *Media reception of novels Zmizet and Pod snehem* by Petra Soukupova was to give a comprehensive picture of the critical response to these two books in the media. This has been achieved through the analysis of reviews from 2009 and 2010 and then from 2015.

The theoretical part introduced the author and defined the main features of her work. The thesis was also focused on the interpretation of the storyline of three stories *Zmizet* and a novel *Pod snehem*. It also deals with the current definition of literary criticism. The theoretical part mentions, among other things, which media publish current literary criticism and reviews. This follows the practical part, which works with articles from some of the mentioned periodicals.

The analytical part showed that gathering a sufficient number of media responses to the works was not an issue. Both prosaic works are current, so reviews and critics were easy to look up through the internet database. It is also obvious that literary critics are not indifferent to Petra Soukupova's work; on the contrary, every new of her works enjoys their interest. The thesis and the introduction set the goal of having articles come from various types of media, which also turned out not to be an issue. Evaluations of author's works are present both in purely literary journals and in a variety of other media. Fifteen articles from twelve different media and an episode of the *T art* show of Ceska televize all served as sources for the analysis. The paper examined the way the various critics presented and interpreted the prose.

As also outlined in Chapter 2 Interpretation of Prose of Petra Soukupova, literary critics often point out several significant features associated with her writing. This fact proved to be true even in the case of media coverage analyses. The authors of the articles have repeatedly touched upon unusual forms of narrative, scriptural tendencies and ignoring the contemporary and local context.

We can conclude that critics have accepted both titles in a positive manner. The texts give rise to a feeling that the professional public considers Soukupova to be a hopeful, talented writer whose works are definitely worth deeper attention. In summary, critics see Soukupova as an author who can capture with a crisp language and seemingly mundane themes, which are, however, well developed.

As for the three stories *Zmizet*, some reviewers (like Jana Sramkova, Petr Vanek) thought the work is analogous to the book *K mori*. Only a few reviews and critics were

without praising comments on the excellent character psychology. The analysis also revealed an interesting moment of comparison of the composition chosen by the author with elements of French naturalism (Pavel Sidak). Several critics (like Pavel Janousek) also posited whether Soukupova would soon tire and whether she should not rather work on another subject using a different language. There were also negative mentions of anachronisms by three authors (Jarmila Krenkova, Ondrej Horak, and Jiri Penas).

Similar opinions were voiced in reviews and critics of the novel *Pod Snehem*, which were analyzed by the second analysis. That is certainly an indication that the two books are not dramatically different. Critics (e.g. Klara Kolarova) once again emphasized the thoroughly detailed psychology or the absence of time and local context. The critics have focused even more on the fact the reader not only does not know the time and place but does not know the inclination or political orientation of the characters, either. The relatively rare composition of the work, including the role of the narrator, was shown, for example, by Erik Gilk or Pavel Portl. Some reviews and criticism also featured the predominance of female figures in the novel, which was also the focal point of the debate in the TV show *Jasna rec Josefa Chuchmy*.

I think that media coverage analysis of works by Petra Soukupova is suitable for further exploration even in the future. Especially in connection with the fact that the reviews and critics repeatedly suggested that Soukupova should try to step out of her comfort zone and give her writing a different direction. Should Soukupova actually do so in the future, her work would be worth an even wider analysis.

Použitá literatura

Prameny

SOUKUPOVÁ, Petra. *Pod sněhem*. Brno: Host, 2015, 367 s. ISBN 978-80-7491-493-5

SOUKUPOVÁ, Petra. *Zmizet*. Brno: Host, 2009, 340 s. ISBN 978-80-7294-317-3

Další prameny

SOUKUPOVÁ, Petra. *Bertík a čmuchadlo*. Ilustroval Petr KORUNKA. Brno: Host, 2014, s. 133. ISBN 978-80-7491-248-1

SOUKUPOVÁ, Petra. *K moři*. Brno: Host, 2007, s. 200. ISBN 978-80-7294-234-3

Primární literatura

CULLER, Jonathan D. *Krátký úvod do literární teorie*. Nové, rozš. vyd. Přeložil Jiří BAREŠ. Brno: Host, 2015. Teoretická knihovna, 192 s. ISBN 978-80-7491-233-7

EAGLETON, Terry. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda, 2005. Paprsek (Triáda), 363 s. ISBN 80-86138-72-0

FIALOVÁ, Alena, ed. *V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekády jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích*. Praha: Academia, 2014. Literární řada, 814 s. ISBN 978-80-200-2410-7

HAMAN, Aleš. *Úvod do studia literatury a interpretace díla*. Jinočany: H & H, 1999, 179 s. ISBN 978-80-86022-57-4

NÜNNING, Ansgar, Jiří TRÁVNÍČEK a Jiří HOLÝ, ed. *Lexikon teorie literatury a kultury: koncepce - osobnosti - základní pojmy*. Brno: Host, 2006, 912 s. ISBN 80-7294-170-4

Sekundární literatura

BALAŠTÍK, Miroslav. *Literatura v čase lovců: rozhovory se spisovateli 1995–2015*. Brno: Host, 2015, 368 s. ISBN 978-80-7491-408-9

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, Žurnalistika a komunikace, 439 s. ISBN 978-80-247-3028-8

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury: adaptace mýtů, pohádek a pověstí, autorská pohádka, poezie, próza a komiks pro děti a mládež*. Praha: Portál, 2006, 171 s. ISBN 80-7367-095-X

FRYE, Northrop. *Anatomie kritiky: čtyři eseje*. Brno: Host, 2003. Teoretická knihovna, 440 s. ISBN 80-7294-078-3

HALADA, Jan. *Encyklopedie českých nakladatelství, 1949-2006*. Praha: Nakl. Libri, 2007, 378 s. ISBN 978-80-7277-165-3

HALADA, Jan a Barbora OSVALDOVÁ, ed. *Slovník žurnalistiky: výklad pojmů a teorie oboru*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, 301 s. ISBN 978-80-246-3752-5

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011, 149 s. ISBN 978-80-246-1980-4.

Články v tištěném periodiku

ČOPJAKOVÁ, Kateřina. V lepkavé pavučině rodiny. *Respekt*. 2015, roč. XXVI, č. 14, s. 54

FORMÁNEK, Jaroslav. Literatura není posláním. Rozhovor s Petrou Soukupovou. *Host*. 2010, roč. XXVI, č. 9, s. 34

GILK, Erik. Na vrcholu. *Tvar*. 2015, roč. XXVI, č. 12, s. 3

HORÁK, Ondřej. Životy dušené v dětských pokojích. *Hospodářské noviny*. 2010, roč. IX, s. 11

CHUCHMA, Josef. Peklo jsou ti druzí a taky trochu já. *Lidové noviny*. 2015, roč. XXVIII, č. 97, s. 29

JANOUŠEK, Pavel. Zmizet. *Tvar*. 2009, roč. XX, č. 13, s. 3

KADLECOVÁ, Kateřina. Hustá cesta z města. *Reflex*. 2015, roč. XXVI, č. 16, s. 92

KRÁLÍKOVÁ, Andrea. Hladké čtení fikčních světů. *A2*. 2017, roč. XIII, č. 24, s. 8

MANDYS, Pavel. Dětství jako sourozenecká válka. *Týden*. 2009, roč. XVI, č. 25, s. 68

PEŇÁS, Jiří. Namaluj to černě. *Lidové noviny*. 2010, roč. XXIII, č. 96, s. 29

PORTL, Pavel. Hrabat se lavinou ženského hašteření. *Host*. 2015, roč. XXXI, č. 6, s. 90–91

ŠIDÁK, Pavel. Deníková zpráva Petry Soukupové. *A2*. 2011, č. 24, s. 9

ŠIDÁK, Pavel. Pohled z okna. *Respekt*. 2009, roč. XX, č. 29, s. 49

ŠRÁMKOVÁ, Jana. Zmizet k moři. *A2*. 2009, roč. V, č. 17, s. 6

Články v elektronickém periodiku

BEZR, Ondřej. Úspěšná spisovatelka Petra Soukupová vydala deník dospívající dívky. In: *idnes.cz* [online]. 9. 11. 2011 [cit. 2018-03-11].

Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/uspesna-spisovatelka-petra-soukupova-vydala-denik-dospivajici-divky-1k5-/literatura.aspx?c=A111109_085946_literatura_ob

KITTLOVÁ, Markéta. Každodennost utopená v čísburgrech. In: *iLiteratura.cz* [online]. 21. 3. 2015 [cit. 2018-08-04].

Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/34539/soukupova-petra-pod-snehem>

KOLÁŘOVÁ, Klára. Jen géniové se neopakují, říká Petra Soukupová. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *Novinky.cz* [online]. 23. 4. 2010 [cit. 2018-03-20].

Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/petra-sooukupova-rozhovor-pod-snehem-dx1-/literatura.aspx?c=A150417_164213_literatura_ob

KOLÁŘOVÁ, Klára. Soukupová je pořád dobrá psycholožka. In: *Novinky.cz* [online]. 23. 3. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <https://www.novinky.cz/kultura/364793-recenze-soukupova-je-porad-dobra-psycholozka.html>

KOPÁČ, Radim. Dětský pohled je můj oblíbený, říká spisovatelka Petra Soukupová. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *Lidovky.cz* [online]. 12. 11. 2017 [cit. 2018-03-11].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/detsky-pohled-je-muj-oblibeny-rika-spisovatelka-petra-soukupova-pxb-/kultura.aspx?c=A171110_111244_ln_kultura_jto

KŘENKOVÁ, Jarmila. Soukupová je znovu průvodkyní po rodinné pustině. In: *Akuálně.cz* [online]. 11. 4. 2010 [cit. 2018-03-04].

Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/umeni/soukupova-je-znovu-pruvodkyni-po-rodinne-pustine/r~i:article:665588/>

MACHALICKÁ, Jana. Zóna plná umění. Česká televize startuje In: *Lidovky.cz* [online]. 7. 1. 2018 [cit. 2018-08-04].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/zona-plna-umeni-ceska-televize-startuje-novy-porad-a-web-o-kulture-10g-/kultura.aspx?c=A180105_102122_ln_kultura_jto

MUSÁLKOVÁ, Zuzana. Zmizet s Petrou Soukupovou. In: *Radio Wave* [online]. 27. 5. 2009 [cit. 2018-03-04].

Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/zmizet-s-petrou-soukupovou-5243916>

NAGY, Petr. Petra Soukupová s lehkostí zkoumá těžkosti rodinného života. In: *Aktuálně.cz* [online]. 26. 5. 2015 [cit. 2018-03-11].

Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/kultura/literatura/recenze-rodice-ani-sourozence-si-clovek-nevybira/r~0e42d5da038311e581bd0025900fea04/>

PETRŽELKOVÁ, Hedvika. Správnou cestu člověk stejně nezná. Rozhovor s Petrou Soukupovou. In: *Lidovky.cz* [online]. 18. 5. 2015 [cit. 2018-02-14].

Dostupné z: https://www.lidovky.cz/petra-soukupova-spravnou-cestu-clovek-stejne-nezna-fyt-/kultura.aspx?c=A150516_134658_ln_kultura_hep

REICHEL, Tomáš. Bestsellery a výsledky za rok 2017. In: *Kavárna Host* [online]. 17. 1. 2018 [cit. 2018-02-14].

Dostupné z: <http://kavarna.hostbrno.cz/clanky/bestsellery-a-vysledky-za-rok-2017>

Další elektronické zdroje:

CHUCHMA, Jiří. Jasná řeč Josefa Chuchmy. In: *ČT art* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180015/video/395450>

KADLECOVÁ, Kateřina. Jasná řeč Josefa Chuchmy. In: *ČT art* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa->

KOLÁŘOVÁ, Klára. Jasná řeč Josefa Chuchmy. In: *ČT art* [online]. 20. 4. 2015 [cit. 2018-04-08].

Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10744312704-jasna-rec-josefa-chuchmy/215411000180015/video/395450>

Bakalářské a diplomové práce

KORYTÁŘOVÁ, Eva. *Edice literature for young adult v českých nakladatelstvích*. Praha, 2017. 99 s. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd. Vedoucí práce Jana Čeňková.

KRISTLOVÁ, Dana. *Fenomén ženského psaní a autorky Petra Hůlová, Petra Soukupová a Kateřina Tučková*. Brno, 2013. 102 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Miroslav Balašík.

POKORNÁ, Gabriela. *Nespisovné jazykové prostředky v prózách Petry Soukupové*. Praha, 2015. 88 s. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Mareš.

Příspěvky ve sbornících

KUDLOVÁ, Klára. Ženský román po roce 1990. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. Facultas Philosophica, Moravica VI. [Praha, 13.–14.3. 2007], 261 s. ISBN 978-80-244-1904-6

MACHALA, Lubomír. 3 x 2 = ? Nad prózami Hany Andronikové, Markéty Pilátové a Petry Soukupové. In: *Česká literatura v perspektivách genderu: IV. kongres světové literárněvědné bohemistiky: Jiná česká literatura (?)*. Praha: Ústav pro českou literaturu AV ČR: Akropolis, 2010. [Praha, 28.6.–3.7. 2010], 325 s. ISBN 978-80-85778-72-4

Webové stránky

Die Internationale Jugendbibliothek: www.ijb.de/home.html

Nejlepší knihy dětem: www.nejlepsiknihydetem.cz

Svaz českých knihkupců a nakladatelů: www.sckn.cz

Další zdroje

SOUKUPOVÁ, Petra. Rozhovor vedený po e-mailu, únor 2018

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze BAKALÁŘSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Očenášková Adéla

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2015/2016

E-mail diplomantky/diplomanta:

ocenaskova.ada@seznam.cz

Studijní obor/forma studia:

Žurnalistika, prezenční

Předpokládaný název práce v češtině:

Mediální ohlas románů Petry Soukupové *Zmizet* a *Pod sněhem*

Předpokládaný název práce v angličtině:

Media reception of novels *Zmizet* and *Pod Snehem* by Petra Soukupova

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*):

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2017/2018

Základní charakteristika tématu a předpokládaný cíl práce (max. 1000 znaků):

Práce si klade za cíl zmapovat mediální obraz tvorby současné české spisovatelky Petry Soukupové se zaměřím na její dvě díla – *Zmizet* (2009) a *Pod sněhem* (2015). Blíže charakterizuji také tvorbu Petry Soukupové a vymezím pojem literární kritika. Práce bude analyzovat jednotlivé interpretační snahy a kritické ohlasy v českých médiích, včetně komparace jednotlivých ohlasů u uvedených dvou próz. Kromě literárních časopisů a jiných tištěných periodik se zaměřím také na audiovizuální média v kontextu toho, že je Petra Soukupová i scenáristka. Součástí práce bude i rozhovor s Petrou Soukupovou.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. **Úvod** – charakteristika tématu, struktura práce, vymezení cílů
2. **Osobnost a tvorba Petry Soukupové**
  - 2.1 **Tvorba Petry Soukupové** (včetně zmínek o překladu jejích knih do polštiny)
    - 2.2.1 **Kmenová autorka nakladatelství Host**
3. **Prózy *Zmizet* a *Pod sněhem*** – interpretace děl
4. **Literární kritika** – vysvětlení pojmu, jak s literární kritikou pracovat
5. **Mediální ohlas románu *Zmizet*** – analýza mediálního obrazu včetně literárněkritické reflexe uvedeného díla ve vybraných periodikách, audiovizuálních médiích a na zpravodajských webech
6. **Mediální ohlas románu *Pod sněhem*** – analýza mediálního obrazu včetně literárněkritické reflexe uvedeného románu ve vybraných periodikách a audiovizuálních médiích a na zpravodajských webech
7. **Příloha** – rozhovor s Petrou Soukupovou
8. **Závěr**

Vymezení zpracovávaného materiálu (např. konkrétní titul periodika a období jeho analýzy):

V práci se budu soustředit na rok 2009, kdy Petra Soukupová vydala soubor tří rozsáhlých povídek *Zmizet*. Dále se zaměřím na rok 2015, kdy se dostal na trh román Petry Soukupové *Pod sněhem*.

Mezi zpracovaná média zařadím literární časopisy (např. *A2*, *Host*, *Tvar*) i další tištěná periodika (např. *Respekt*, *Reflex*, *Lidové noviny*). Do rozboru zahrnu také zpravodajské weby (např. *Aktuálně.cz*, *iHned.cz*) a audiovizuální média (Českou televizi a Český rozhlas).

Postup (technika) při zpracování materiálu:

Literárněkritická analýza, vyhledávání a rozbor mediálních a literárně-kritických reflexí, rozhovor s autorem

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a způsobu jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara Köpplová. Dějiny českých médií: od počátku do současnosti. Praha: Grada, 2011. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

Kniha podrobně popisuje vývoj českých médií od úplných počátků až do současnosti. Zabývá se všemi typy médií i novinářskou profesí obecně.

CULLER, Jonathan D. Krátký úvod do literární teorie. Nové, rozš. vyd. Přeložil Jiří BAREŠ. Brno: Host, 2015. Teoretická knihovna. ISBN 978-80-7491-233-7.

Autor se v literárněteoretické příručce věnuje poetologicko-filozofickým úvahám a popisuje různé postoje k některým tématům současné literatury. Velký prostor věnuje úvahám o pojmech teorie a literatura.

EAGLETON, Terry. Úvod do literární teorie. Přeložil Petr ONUFER. V Praze: Plus, 2010. Speculum. ISBN 978-80-00-02587-2.

Kniha se soustředí na literární esejistiku a kritiku. Popisuje nejvýznamnější literárněteoretické směry i školy 20. století. Charakterizuje například český a francouzský strukturalismus nebo recepční teorii.

FIALOVÁ, Alena, ed. V souřadnicích mnohosti: česká literatura první dekadý jednadvacátého století v souvislostech a interpretacích. Praha: Academia, 2014. Literární řada. ISBN 978-80-200-2410-7.

Kniha je vzhledem do české literatury uplynulé dekadý 21. století. Popisuje současné postavení tří literárních druhů – poezie, prózy a dramatu. Zaměřuje se také na interpretaci řady vybraných děl, které usazuje do rámce autorovy tvorby. Kniha se věnuje mimo jiné interpretaci románu K moři, kterým Petra Soukupová v roce 2007 debutovala.

HAMAN, Aleš. Úvod do studia literatury a interpretace díla. Jinočany: H & H, 1999. ISBN 80-86022-57-9.

Autor v knize mapuje základní otázky studia literatury a směry, kterými se ubírá současná literární věda.

SCHULZ, Winfried a Irena REIFOVÁ. Analýza obsahu mediálních sdělení. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

Kniha se zabývá problematikou politické komunikace a obsahové analýzy masově mediovaných textů. Kniha je rozdělena do dvou částí, přičemž v první části se tři sociologové zabývají problematikou vztahu médií a veřejné sféry. Druhá část pojednává o konkrétních výsledcích projektu, který se zabýval krizí v České televizi.

SOUKUPOVÁ, Petra. Pod sněhem. Brno: Host, 2015. Román (Host). ISBN 978-80-7491-493-5.

Román Petry Soukupové vypráví životní příběhy tří dospělých sester. Spisovatelka se vrací k jejich vzpomínkám na dětství, líčí jejich nenaplněné sny, frustraci i nelehké rodinné vztahy.

SOUKUPOVÁ, Petra. Zmizet. Brno: Host, 2009. ISBN 978-80-7294-317-3.

Povídkový triptych Zmizet pojednává o životních příbězích lidí, kteří se snaží vyrovnat s nějakým rodinným vztahovým traumatem. V prvních dvou povídkách jsou vypravěči děti, v třetí povídce je vypravěčem sice dospělá žena, která se ale vrací ke vzpomínkám na dětství. Za soubor psychologických povídek Zmizet získala Soukupová v roce 2010 literární ocenění Magnesia Litera v kategorii Kniha roku.

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. Metody výzkumu médií. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

Kniha obsahuje zásady komerčního výzkumu médií (např. výzkum sledovanosti), zároveň ale pojednává i o zásadách akademického výzkumu médií (např. interpretace textu). Jednotlivé metodické postupy jsou rozebrány na praktických příkladech z českých médií.

Diplomové práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

KRISTLOVÁ, Dana. Fenomén ženského psaní a autorky Petra Hůlová, Petra Soukupová a Kateřina Tučková. Brno, 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Miroslav Balašík.

POKORNÁ, Gabriela. Nespisovné jazykové prostředky v prózách Petry Soukupové. Praha, 2015. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Petr Mareš.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozhovor s Petrou Soukupovou vedený po e-mailu v únoru 2018 (text)

Příloha č. 2: Petra Soukupová (foto)

Příloha č. 3: Obálka knihy Zmizet (foto)

Příloha č. 4: Obálka knihy Pod sněhem (foto)

Přílohy

Příloha č. 1: Rozhovor s Petrou Soukupovou vedený po e-mailu v únoru 2018 (text)

Leckoho by při čtení vašich knih mohlo napadnout, že jste snad přímo vystudovaná psycholožka. Což tak ale není. Když jste například ve společnosti více lidí, jste spíše zamlklejší a baví vás sledovat chování lidí okolo?

Neřekla bych, že mě to baví, baví mě spíš nebýt mezi lidmi. Když už ale mezi nimi jsem, většinou jsem zamlklá, ale moc si jich nevšímám.

Nikdy vás nenapadlo, že byste byla dokonalý prototyp psycholožky?

Ne, to ani náhodou. Asi protože mě víc baví vymyšlené postavy.

S jakou z vašich knih jste se nejdéle „trápila“?

Bezpochyby s těmi dvěma posledními (*Kdo zabil Snížka?* a *Nejlepší pro všechny – pozn.*), které jsem psala současně. Trvalo mi to skoro rok. Ale je v tom samozřejmě i to, že mám i jinou práci a rodinu. Jinak by se asi dalo říct, že mám knihu napsanou za půl roku.

Zřejmě se to „trápení“ ale vyplatilo. Obě knihy se objevily v nominacích na Magnesium Literu 2018. To vás určitě muselo potěšit, ne?

Ano, velmi mě to potěšilo.

V minulosti jste už několik literárních cen dostala. Je to pro vás jakási forma závazku, abyste pořád produkovala tak kvalitní knihy?

Ne, to není. Navíc si nemyslím, že je to nějaké absolutní měřítko kvality.

Literární kritici se občas pozastavují nad tím, že vaše postavy nečeká na konci příběhu žádné rozuzlení. Čtenář najednou nemůže otočit na další stránku, protože žádná není a příběh prostě skončil. Nemyslíte, že tím čtenáře můžete vlastně trochu naštvat?

Jo, určitě. Ale tak to prostě je, ta kniha je jen část života těch postav, ten většinou koncem knihy nekončí.

Novináři se vás často ptají, jak je to s autobiografickými prvky ve vaší tvorbě. V roce 2015 jste v interviewu pro zpravodajský server *idnes.cz* uvedla, že „ve všem, co píšu, je část mě“, ale „týká se to spíše drobností“. Můžete uvést konkrétní příklad z jakékoliv knihy?

Ne, to asi nedokážu. Třeba *Marta v roce vetřelce* – ta dívka studovala stejnou školu jako já, ale to asi není ten případ. Nebo měla ráda stejné seriály. Ale je to spíš tak obecně, můj náhled na svět. Pro mnoho postav jsou důležité věci stejné jako pro mě. Pro mnoho postav samozřejmě ne.

Myslíte, že vytváříte příběhy pesimistické, nebo realistické? Například co se týče románu *Pod sněhem...* Není stereotypní manželství Blanky a Libora prostě odraz reality mnoha opravdových párů? Tedy že ve vašich knihách nejde ani tak o pesimismus, ale spíše o „tvrdou realitu“?

To není otázka. Můj náhled je pesimistický, ale myslím, že to, co píšu, je realita.

Takže jste i v reálném životě pesimistka. Kdyby vám někdo ukázal sklenici, ve které bude z poloviny voda, jste ta, co ji uvidí poloprázdnou, nikoliv poloplnou?

Poloprázdnou.

Ještě zpátky ke knize *Pod sněhem*. Pro mě byla jednoznačně nejoblíbenější postavou nejmladší ze sester Kristýna. Tak mě zajímá, věříte, že se jednou usadí, pořídí si rodinu, a možná se tím sblíží se sestrami?

Je možný, že se usadí a bude mít rodinu, ale nemyslím, že by se díky tomu nějak sblížila se sestrami. Ale je možné, že rodinu mít nebude. Popravdě, moc nekoukám do budoucnosti postav, pokud se to netýká příběhu.

Tak si na ně aspoň občas vzpomenete?

Ano. Ale spíš v souvislosti, že se o nich zmíní někdo jiný nebo si třeba přečtu o něčem podobném, o čem jsem psala. Jinak na ně nemyslím.

To, jaké budou povahově sestry z knihy *Pod sněhem*, jste měla jasně rozvrhnuté už ve chvíli, kdy jste začala knihu psát?

Ano, pro mě jsou dobře vymyšlené postavy základ.

Hodně silná pro mě byla povídka *Zmizel* z povídkového triptychu *Zmizet*. Malého Jakuba tu srazí auto a přijde o nohu. Jak se vám tato povídka psala?

Vlastně dobře. Ale to je starý nápad, který jsem vymyslela už na základce. Od té doby jsem ho měla v hlavě, takže jsem si ho jen rozpracovala.

I o osudu Kuby jste měla jasno už dopředu?

Velmi dávno.

V jakém prostředí se vám vlastně nejlépe píše?

Měla jsem oblíbený podnik, nonstop na Letné. Tam jsem psala poslední čtyři knihy, ale pak jsme se odstěhovali. A já teď knihu nepíšu, takže nevím. Dříve, než jsem měla dítě, jsem psala doma. Uvidíme, jak to bude dál.

Jste vystudovaná scénáristka. V roce 2010 jste v rozhovoru pro časopis *Sanquis* řekla: „Na FAMU jsem se spíš naučila zákonitosti psaní scénářů. Psaní prózy jsem se nikde neučila. Řemeslo se určitě dá naučit, člověk se taky může takzvaně vypsat. Někjaký základ, řekněme talent, je však nutný, alespoň podle mého názoru.“ Kdy vás napadlo, že se ve vás nějaký talent skrývá a po kolikáté vydané knize jste se začala cítit „vypsaně“?

Nevím, jestli mě samotnou to napadlo, ale někdy kolem nevím, šestnácti let, mi to čas od času někdo řekl. Vypsanost – to asi cítím až posledních pár let, dejme tomu od té doby, co píšu relativně dost povídek na zakázku a třeba po třetí velké knize.

V rozhovoru pro *idnes* z roku 2015, který jsem zmiňovala už výše zmiňovala, jste se nechala slyšet, že se moc nezajímáte o společenské dění, potažmo současné problémy společnosti. V roce 2016 ale na České televizi běžel sitcom *Kosmo*, na jehož scénáři jste se podílela. Seriál je velmi zdařilá satira na českou politickou scénu. Trochu se tedy v té naší společnosti orientovat musíte, ne?

Ano, už ano. Dříve jsem se tomu záměrně vyhýbala, ale už pár let to aspoň zhruba sleduju. Musím ale říct, že bez toho mi bylo líp.

Takže máte pocit, že pohled na současnou českou společnost je tristní?

Ano.

Co si myslíte o tom, když se umělci veřejně vyjadřují k politickému dění? Neuvažovala jste třeba během nedávných prezidentských voleb, že byste veřejně podpořila některého z kandidátů?

Myslím, že je to složité. Teď je ve společnosti taková nálada, že jakékoliv vyjádření někoho z uměleckého světa je pro lidi – dejme tomu voliče SPD (*Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura – pozn.*) a komunistů, lidí, kteří chodí na Kajínkovy besedy a vzývají Zemana za jeho hulvátství – spíše potvrzením toho, že mají pravdu a že se elity jen povyšují. Takže jsem o tom sice uvažovala, ale pak jsem si řekla, že to ničemu

nepomůže, a že nechci, aby mi pak někdo psal hnusné vzkazy atd.

Kromě sitcomu *Kosmo* jste také podepsaná pod seriálem *Ulice* jako dramaturgyně. Baví vás nekonečné seriály typu *Ulice*, *Ordinace v růžové zahradě*? Já si k těm českým nikdy cestu nenašla.

Já vlastně docela jo, ačkoliv poslední léta už to nestačím sledovat. Ale *Ulici* mám ráda.

Máte teď před sebou nějaký další televizní nebo filmový projekt?

Je v jednání scénář podle knihy *Pod sněhem* a také scénář podle *K moři*, ale o obojím se spíše bavíme, než že by se na tom pracovalo.

A nápad na další knihu?

Mám nápad, ale ještě je to na úplném začátku, a ani nad tím teď nepřemýšlím.

Taková obyčejná otázka na závěr. Jaký je váš oblíbený český a zahraniční autor?

Z českých je to rozhodně Jaroslav Havlíček. Ze zahraničních je jich mnoho: Ian McEwan, Julian Barnes, Michael Chabon, John Irving, a opravdu hodně Stephen King.

Příloha č. 2: Petra Soukupová (foto)

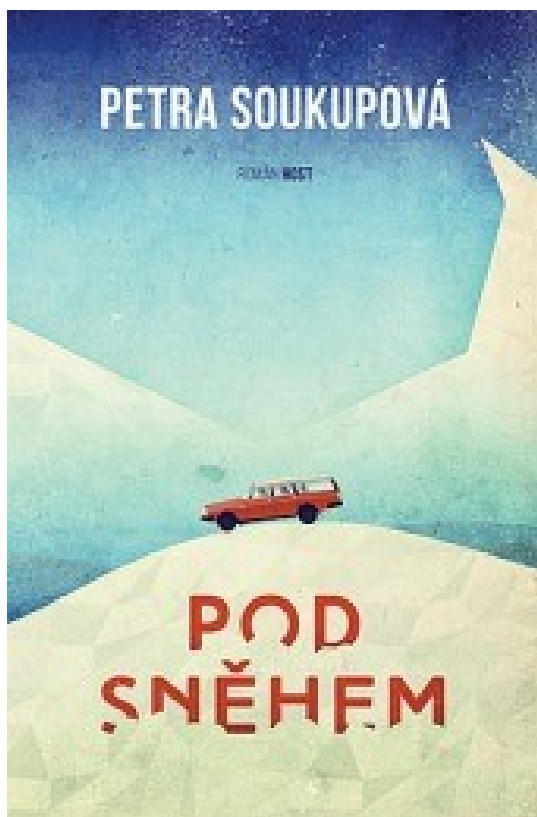
Zdroj: Michal Sváček, Mafra

Příloha č. 3: Obálka knihy Zmizet (foto)

Zdroj: Megaknihy.cz

Příloha č. 4: Obálka knihy Pod sněhem (foto)

Zdroj: Megaknihy.cz